АЙН НЭГЭНЭЙ ҺАЙНДЭРЭЙ ҮЕДЭ ТАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ
ЭРШЭМТЭЙ ГАБШАГАЙГААР ЯБУУЛАЯ!
АРИЛГА, ХАХАЛАЛГЫН ШАНАРТА—ОНСО АНХАРАЛ

...РОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(19163) | 1963 оной апрелиин 30, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Майн нэгэнэй һайндэрые поли дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа тэмдэглэхэ гэжэ Саратовска областиин Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ совхозой, Черкасска областиин „Искра“ колхозой ажалшадай уряалһан уряа тухай

Майн нэгэнэй һайндэрэй үдэрнүүдтэ полинууд дээрэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, хабарай тарилгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэхэ дурадхалтайгаар колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ хандаһан Саратовска областиин Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ совхозой, Черкасска областиин «Искра» колхозой ажалшадай үүсхэлые КПСС-эй ЦК һайшааба.

Майн нэгэнэй һайндэрэй үдэрнүүдтэ полевой хүдэлмэриие хаа хаанагүй һайнаар эмхидхэхые уряалһан Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ совхозой, «Искра» колхозой үүсхэл дэмжэхыень колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, хүдөөгэй бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитет уряалаа.

...ТАЯА ТҮРГӨӨР, ЭРХИМ ...НАРТАЙГААР ДҮҮРГЭЕ

...лхан хабарнай ...э, Бэшүүрэй та...араа хахалжа, ...то ургамалнуу...а эхилхэлээр ...о, Мухар-Шэбэр, ...эдэ, Хори, Бар... бусад нютагуу...уд тарилгынгаа ...үргэн далайса...лжа захалба. ...н мянгаад гек...ан, шэниисэ та...а.

...аа абтаһан мэ...ахада, респуб...шад урдаа ...салгаяа гүйсэд ...ай полевой хү...а эмхитэйгээр, ... һайнтайгаар ...шээр хүдэлжэ ... тэмдэглэхээр. ...лнүүдэй дүй ...һээ хараха...техникын заа...р бэелүүлжэ, ...эн түрүүшын ...ынгаа түлөө ...лдон хүдэлдэг ...р баян ургаса

... «Октябрьский» ...механизаторнууд ... хара таряа, ...инь хэрээ...н зуруудтай...ёогой сов... фермын меха...үхэд Зайцев, ...эй тракторай ...дууд Цагаан...арта һүүлшын ...120 гектар шэ...үудтайгаар та...ь шанарыншье ...ын совхозой бу...нуудта техни...анда хүдэлгэг...удаар үдэртөө ...пүнинь газар ...и механизатор...а үлүүлэн дүүр-

лэхэ ушартай. Һаяшаг партиин-гүрэнэй хиналтын комитет Хяагтын совхозой нэгэдэхи отделениин механизаторнуудай ажалдаа голодоһо гаргажа, тарилгын газарые муугаар элдүүрилжэ байһаниие элирүүлээд, бүхы хүдэлмэреэ, дахин шэнээр хэхэ даабари үгөө.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынуудташье хабарай тарилгын хүдэлмэри баһал шанар муутайгаар үнгэргэгдэнэ. «Коммунизм» колхозой Янгаажан гэжэ нютагта газарайнь хүрьһэн айхабтар муугаар элдүүрилэгдэжэ, ёһоор таригдаагүй дээрэһээ тэндэһээ энэ жэлдэ биратай ургаса абтахань бэрхэтэй. Эрхирэгэй совхозой нэгэдэхи бригадада плугайнгаа анзаһанай урдахи хутагануудые өөдэнь харуулжа табяад, газараа хахалжа байха юм. Игэжэ байхадань газарай хүрьһэ һайнаар элдүүрилхэ, буртаг үбһэ үрмэдэһэнтэй бодотоор тэмсэхэ тухай ямар хөөрэлдөөн байха гээшэб? Энээниие үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд элирүүлээд, мүнөө тэрэнээ усадхаха, саашань тиимэрхүү баримтануудые дахин дабтахагүйн тула хэмжээ абажа байна. Таригдаха хүрэнгын нормые багадуулдаг, газараа муугаар хахалдаг, ямар гүнзэгыдэ үрэһэнэй таригдахые наринаар хинадаггүй хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха.

Таряалан дээрэ ажал хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Хурамхаанай, Дэрээнэй совхозууд хара таряа, горох тарижа дүүргээд, эдэ үдэрнүүдтэ шэниисэ тарижа эхилбэ гэһэн мэдээсэл Баргажанһаа абтаа. Хориин үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудта түрүүшын мянгаад гектар шэниисэ таригдаа. Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд орооһото ургамалнуудые тарижа, шэнэ газар хахалжа түлэг эхилэнхэй.

...рэй үйлэдбэ...иин «Забайка...хоёрдохи комп...ын механиза...айнгаа тарил...нартайгаар үн... Эндэ богони...о 100 гаран гек...халагдажа, эл...эртын тарилга

... манай хүдөөдэ...нтнүүдһээ аб...нүүд дээрэһээ ...м ажахынууд...дбэриин управ...арай тарилгын ...ние эрхим ша...эргэхэ тушаа ...ал бодото ан...дуулагданагүй, ...ожо, байгша ... горитой хохи...дахаяа байһа... Хяагтын үйлэд...ениин Ленинэй ...хозой гурбада... тансал зөөлэн ...гектарай түлөө ...араа тон муу...э. Хахалхадаа ...ябһар гаргана, ...ые хахалнагүй. ...н үйлэдбэриин ... ажахынуудта ...лмэриин ша...түй баримта...тэншье ходол ...аа гэжэ тэмдэг-

«Таряалан дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, Майн 1-нэй һайндэрые тэмдэглэхэ гэһэн Саратовска областиин Н. Г. Чернышевскиин нэрэмжэтэ совхозой болон Черкасска областиин «Искра» колхозой ажалшадай уряа тухай» партиин ЦК-гай тогтоол газетэнүүдтэ толилогдобо. Черкасска болон Саратовска областьнуудай таряашадай һайн һайхан энэ үүсхэлые Буряад оронойнай совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд халуунаар дэмжэнэ.

Буряад ороной хүдөөгэй ажалшад! Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэриин эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэй шангаар ажаллажа, долоон жэлэй табадахи жэлдэ үндэр ургаса абаха үндэһэ һуури табия. Тарилгын үедэ үдэр, час бүхэниие гамтайгаар хэрэглэе. «Хабарай үдэр—жэл тэжээдэг» гэжэ арад зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй ха юм. Тарилгаяа эрхим шанартайгаар, һайнаар үнгэргэжэ шадаал һаамнай Эхэ орондоо, республикынгаа 40 жэлэй алдарта ойдо манай ажалай бэлэг болохол.

...рые бураздаадаа үнгэргэхэбди

...тарилгын хү...ёхэ бүтээсэ...а, Майн 1-нэй ...я гэһэн Н. Г. ... нэрэмжэтэ ...ра» колхозой ...болон колхозни...элэнгын совхо...нууд халуу... Эндэ бүхыдөө ...р хахалагдаад, ... эртын тарил... 3-дахи отделениин механизаторнууд (бригадир нүхэр Г. М. Дугаров) бүришье эршэмтэйгээр ажаллана.

Трактористнууд, сеялкэшэд болон бусад хүдэлмэришэд Майн 1-нэй һайндэрые бураздаадаа үнгэргэхэ гэжэ шиндэнхэй.

Ц.-Д. Дараев,
совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ.

АЙЛШАНАА АХА ДҮҮ ЁҺООР УГТАЛГА, ХАНИНАРАЙ ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛ

Фидель Кастро Москвада ерээ

ХАНИ барисаан гэжэ үгэ интернациональна удхатай. Нэгэ зорилгын — эрхэ сүлөөтэй болон ажал хэдэг хүнүүдэй зол жаргалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүнүүдтэ энэ үгэ ойлгосотой. Манай хани барисаан — хоёр революцинуудай хани барисаан — мүнөө бүри ехэ хүсэтэйгөөр бэелжэ байна. Юуб гэхэдэ, Кубын вождь, тэрэнэй баатар, Кубын арадай алдаршаһан хүбүүн Фидель Кастро Русай манай орондо ерэһээр хоёр үдэр үнгэрбэ. Мүнөөдэр Фиделиие Москвагай угтажа байхада оройтоһон хабар өөрынгөө шэнжые мэдүүлжэ, түрүүшын набшанууд һалбараа.

Хойто зүгһөө самолёдые хүлеэжэ байха үедэ Москвагай огторгой угаа сэлмэг байгаа. Тэрэ үедэ «ИЛ-18» гэжэ самолет Внукова дээгүүр харагдаба. Тэрэниие долоон реактивна истребительнүүд үдэшэжэ ябаа.

Хүсэтэ томо самолёт аэродром дээгүүр хүреэлэн ниидэһэнэйнгээ һүүлээр, Москвагай газар дээрэ бууба. Кубын премьерые Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев, Кубаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Карлос Оливарес Сончес гэгшэд хүлеэжэ байба.

17 час. Самолёт буулгын харгыгаар гүйгөөд, пропеллернүүдэйнь абяан замхаба. Самолёдой гэшхүүр табигдажа, үүдэниинь намдуугаар нээгдэнэ. Хэдэн олон зуун зурагуудһаа, кинохроникын олон кадрнуудһаа бидэндэ танил болоһон үльгэр домогто ороһон аралай национальна баатар — Фидель Кастро гэшхүүрээр бууба.

Кастро Н. С. Хрущевые тэбэреэ, Л. И. Брежневэй гарые шангаар бариа. Энэ хадаа ханинарай халуун уулзалга болобо гээшэ. Огторгойн ханинар Ю. Гагарин, А. Николаев Фидельтэй мэндэшэлэлсээ. Тэдэниие Фидель энеэбхилэн угтаһан байна. Фидель Кастрые Мурманскда угтаһан А. И. Микоян, Совет гүрэнэй бусад ажал ябуулагшад эндэ байлсаа.

Совет газар дээрэ хүндэтэ айлшадые амаршалхаяа эндэ ерэһэн бүхы хүнүүд эдэ минутануудые удаан саг соо мартахагүй.

Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, А. И. Микоян, тэрэшэлэн Кубын премьертэй суг ерэлсэһэн Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин секретарь Эмилио Арагонес Наварро, Кубын Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрэй орлогшо Серхио Дель Валье Хименес болон бусад Внуковска аэропортын шэнэ павильон соо ороо.

Хоёр ороной, хоёр революциин тугууд — Соведүүдэй ороной улаан, баатарлиг Кубын улаан-хүхэ-сагаан тугууд һалхинда намилзана.

Айлшад шэнэ павильоной залнууд соогуур ябажа гараа. Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев СССР-эй болон Кубын Республикын бишыхан тугуудаар гоёогдоһон нээмэл машинада һуугаа.

Автомобильнуудай баярай колонно мотоциклистнүүдтэ үдэшүүлэн Киевскэ шоссегээр ябаа. Айлшадые угтахын тулада сугларһан олон түмэн москвагайхидай амаршалгада Фидель Кастро, Никита Сергеевич Хрущев хүл дээрээ бодожо зогсоод, харюусадаг байгаа.

Ленинскэ проспектын түрүүшын кварталнууд. Гэрнүүдэй сонхонууд сэлеэтэй, тротуарнуудай хажуугаар, балконууд дээгүүр хүнүүд олоороо зогсожо байгаа. Ажалша Москва, эб найрамдалай һүлдэ тэмдэг болоһон Москва Фиделиие игэжэ угтаа.

«Вива Куба!», «Вива Фидель!», «Баатарлиг Куба, бидэнэр шамтайбди!», «Кубын аха дүүнэр, бидэнэр таанадтайбди!» — гэһэн үгэнүүд улаан бүдүүд дээрэ бишиихан плакадууд дээрэ бэшээтэй. Эдэ плакадуудые Фиделиин болон Н. С. Хрущевой портредүүдтэй, баглаа сэсэгүүдтэй хамта хүнүүд барижа ябаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ пединститудта һурадаг басагад «Июлиин 26-най маршые» дуулаа.

«Фидельдэ ура!», «Фидельтэй хамта Майн нэгэниие угтахабди!» гэһэн үгэнүүдые «Каучук» заводой бүлэг олон хүдэлмэришэд шангаар хашхаралдаа. Октябрьска болон Ленинскэ районуудай ажалшад, Свердловой нэрэмжэтэ фабрикын, «Красная роза» гэжэ комбинадай, бусад предприятинуудай коллективүүд, МГУ-гэй студентнүүд болон багшанар, научно-шэнжэлэлгын болон проектнэ институдуудай коллективүүд хүндэтэ айлшаниие амаршалаа.

Автомашинануудай саашаа ябаха тудам хүн зон бүри олон болоо. Ханияа игэжэ аха дүү ёһоор москвагайхид угтаа.

Кремлиин шүдэтэһэн ханануул, Боровицка үүдэн харагдаба. Эндэ хэдэн олон мянган хүн сугларһан байгаа. Амаршалганууд шэнээр долгитоо. Машинанууд Кремль руу ороо. Фидель Кастро фото зурагаарнь, совет ханинарай, манай орондо ерээд ошоһон кубынхидай хөөрэһэнэй ёһоор Кремлиие мэдэдэг байгаа бшуу. Эндэ Ленин ажаһууһан, ажаллаһан байна. Автомашинанууд эндэ зогсоо. Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев машинануудһаа буугаа. Улаан талмай дээгүүр ябахынгаа урда тээ Кубын революциин вождь мүнхэ Ленинда, дэлхэйн пролетаринадай вождьдо орожо, Кубын арадай дурлалые болон хүндэлэлые мэдүүлхэ хүсэлтэй байба.

Фидель Кастро, Н. С. Хрущев Владимир Ильич Ленинэй хэбтэдэг Мавзолейн зал соо ороо. Часовойнууд абяа шэмээгүйнүүд зогсожо байна. Кубын арадай гайхамшагта хүбүүн хэдэн минутын турша соо хуурсагай дэргэдэ зогсожо, Ленинэй танил дүтэ, түрэл шарайе шэртэн хараа. Хэлбэришэгүй Фидель Кастро эдэ минутануудые хэзээдэшье мартахагүйл. Социалис революциин нэгэдэмэл партиин толгойлдог Кубын арад Ленинэй һургаалые даган ябажа, шэнэ социалис ажабайдал зохёон байгуулна. Эрэлхэг зоригто Фидель Кастро Ленининие хизаарлашагүй дуратайгаар шэртэн харана. «Би марксист-ленинец гээшэб, бүхы наһан соогоо марксист-ленинец байхаб» гэжэ урдань хэлэһэн тангариг үгэеэ дахяад һанаагаараа дабтажа байһан шэнгеэр Фидель энэ үедэ харагдана.

Эб найрамдалай түлөө хоёр тэмсэлшэ — Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын ленинскэ шангай лауреадай нэрэ зэргэдэ хоюулан хүртэһэн хүнүүд хуурсагай дэргэдэ абяа аниргүйгөөр зогсобод.

...Кубын айлшад, совет хүтэлбэрилэгшэд Мавзолей сооһоо Улаан талмай дээрэ гараа. Нэрьемэ шанга альга ташалган талмай дээгүүр сууряатаа.

— Вива Куба!

— Фидель—Хрущев! Бидэнэр таанадтай хамтабди!

— Кубын болон СССР-эй арадуудай аха дүүгэй холбоондо алдар соло!—гэһэн үгэнүүд сууряатан дуулдана.

Парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, манай ороной элитэ ехэ партийна, гүрэнэй, олониитын, ажал-ябуулагшадтай, мэдээжэ сэрэгэй начальнигуудтай Фидель Кастрые Никита Сергеевич Хрущев танилсуулаа.

Угтамжын маршын аялган доро Фидель Кастро хүндэлэлэй харуулай начальнигай дэргэдэ ерэжэ, рапортын тобшо үгэнүүдые шагнаа. Энэ үедэ артиллериин 21 дахин буудалгаар, нациин салют үгтөө. Кубын Республикын болон Советскэ Союзай гимнүүдэй аялган һүр жабхалантайгаар зэдэлээ. Баясхаланта үе болобо... Кубын арадай алдарта түлөөлэгшэ Фидель Кастро Улаан талмай дээрэ иимэ ехээр хүндэлэгдэһэн гадаадын оронуудай түрүүшын гүрэнэй ажал ябуулагша болоно.

Фидель Кастро, Н. С. Хрущев хүндэлэлэй харуулай урдуур ябажа гараа. Хүндэтэ айлшан солдадуудай жагсаалай урда зогсожо, совет сэрэгшэдые, тэдэнээр дамжуулан СССР-эй бүхы Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые амаршалаа.

Талмай дээрэ «Июлиин 26-най маршын» аялган зэдэлбэ. Альга ташалгануудаар, амаршалгын үгэнүүдээр угтагдаһан Фидель Кастро, Н. С. Хрущев, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин эмхидхэлэй асуудалнуудай талаар секретарь Эмилио Арагонес Наварро, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Кубын Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрэй орлогшо Серхио Дель Валье Хименес, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Кубын баруунай революционно армиин командалагша Гильермо Гарсиа Фриас, Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин гэшүүн, Кубын революционно агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагша Рауль Курбело Моралес, Кубын экономикын министр Рехино Боти Леон, Кубын Гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо Рауль Леон Торрас, Кубын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Хосе Абрантес Фернандес, майор Дермидио Эскалона Алонсо, майор Рене Вальехо Ортис, совет хүтэлбэрилэгшэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, А. П. Рудаков, В. П. Титов, А. Н. Шелепин, Мавзолейн түбэй трубина дээрэ гараа.

Н. С. Хрущев микрофоной дэргэдэ ерэбэ. Фидель Кастрода, Кубын ханинарта, эндэ байһан бүхы хүнүүдтэ хандаба.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ үгэ

Хүндэтэ нүхэр, манай хани Фидель Кастро!

Хүндэтэ Кубын ханинар!

Хүндэтэ нүхэд москвагайхид!

Манайда ерэһэн Кубын социалис революциин баатарлиг вождь, манай ехэ хани нүхэр Фидель Кастро, тэрэнэй дайшалхы нүхэдые үнэн зүрхэнһөө аха дүүгэй ёһоор амаршалхын тулада мүнөөдэр бидэнэр Улаан талмай дээрэ сугларaад байнабди.

Америкэ түбидэхи түрүүшын социалис революциин түлөөлэгшэдые амаршалжа байхадаа Кубын арадай баатар габьяагаарнь, нугаршагүй хүсөөрнь, тэрэнэй үндэр дээдэ революционно бодол һүлдөөрнь омогорхожо байнабди.

Манай Эхэ ороной ниислэл Москвада, тэрэнэй түүхэтэ Улаан талмай дээрэ таанадые амаршалжа байхадаа бидэнэр илангаяа баяртайбди. Бүхы дэлхэйн арадууд Улаан талмайе илан мандаһан социализмын һүлдэ тэмдэг, ажалша бүхы хүнүүдэй бүхэдэлхэйн аха дүүгэй һүлдэ тэмдэг мүн гэжэ тон зүбөөр тоолодог.

Улаан талмай манай арадай ажабайдалай, тэмсэлэй түүхэдэхи агууехэ хэрэг үйлэнүүдтэй, Октябриин революциин агууехэ вождь — Владимир Ильич Ленинэй ажал ябуулгатай нягта холбоотой юм. Маяковскиин хэлэһэнэй ёһоор эндэ шулуун бүхэн Ленининие мэдэхэ!

Улаан талмай хадаа капиталис ба помещигүүдтэ эсэргүү октябрьска дооболгонуудай нээрээс һанана. Ажалшан арадай эрхэ сүлөө ба зол жаргалые зааһан Ильичэй зориг бадаруулагша үгэнүүдые энэ талмай дуулаһан байха. Нүхэр Фидель Кастро, граждан дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэ манай арад, агууехэ Ленин гадаадын ба дотоодын дайсадта эсэргүү тэмсэлдэ улаан гвардеецүүдэй полкнуудые эгээл энэ талмайһаа үдэшэһэн юм.

Кремлиин хананууд хүн түрэлтэнэй эгээл хорото дайсан — Германиин фашизмые илаһан түүхэтэ парадай гэршэ болоһон байха.

Эндэ жэл бүри бидэнэр агууехэ революционно һайндэрнүүдые — Ноябриин 7-ниие, Майн 1-ниие тэмдэглэдэгбди.

Улаан талмай дээрэ замбуулин түбиин баатарнуудые угтаа бэлэйбди!

Мүнөөдэр энэ талмай дээрээ революционно Кубын арадай баатарые угтажа байнабди, манай аха дүү, тэмсэлээрээ нэгэ үзэлтэн болохо баатарлиг Кубын арадта дайшалхы мэндые хүргэнэбди!

Хатуу шанга ангита тэмсэлнүүдые гаталан дабажа гараһан, ниитын шэнэ байгуулалтын зохёохы гүрим ёһын баяр баясхалан мэдэһэн совет арадта Кубын революци ойлгосотой, зүрхэ сэдьхэлдэнь тон дүтэ байхаһаа гадна Кубын ажалшадай түүхэтэ түйлалтанууд хизааргүй үнэтэй байнал.

Кубын революци хадаа үнэхөөрөө арадай революци мүн болоно. Энэ хадаа түүхын удха шанартай зохёон байгуулхы хэрэгтэ арадай олониитые элсүүлэн бодхоожо шадаа. Энэ хадаа ажалшадай аша түһада ажалшадай хэһэн революци болоно.

Революциин үедэ богонихон болзор соо социально-политическэ ехэ удха шанартай хубилалтанууд бэелүүлэгдээ. Эдэнь Кубын ажалшадые өөһэдынгөө ороной бүрин эрхэтэ эзэд болгоо. Газар дайда, тэрэнэй баялигууд, фабриканууд болон заводууд, фирмэнүүд болон банкнууд, баяшуулай ордонгууд болон курортнууд ажалшадай мэдэлдэ оронхой. Хүнүүдые үзэг бэшэгтэ һургахын тулада хэдэн 10 мянган эдир соёлшод хада уула руу, холын һуурин газар руу ошоһыень бидэнэр һананабди. Иимэ богонихон болзор соо культурна революци хэжэ дүүргэһэндэтнай совет хүнүүд ехэ баярлана. Латиин Америкэдэхи оронууд соо Куба үзэг бэшэг мэдэхэ эгээ түрүүшын орон болонхой, эрдэм наукын ба соёл культурын баялигуудай үүдэн арад зоной үмэнэ үргэнөөр нээгдэнхэй.

Хүдэлмэришэд болон таряашад өөһэдөө гүрэнэйнгөө бүхы хэрэгые ударидадаг болонхой. Кубын арадай хүсэл бодол, тэрэнэй бүхы хүсэ шадал нэгэл хэрэгтэ зорюулагданхай — революционно түйлалтануудаа аршалан хамгаалха, бэхижүүлэн бүхэжүүлхэ, саашадань хүгжөөхэ, социализмын хэрэгые илалтада хүргэхэ.

Мүлжэгшэд тэмсэлгүйгөөр түүхын сценэһээ өөһэдөө арилдаггүй гэжэ совет хүнүүд өөһэдынгөө дүй дүршэлһөө һайса мэдэжэ байна. Арад зониие хара һабартаа дахин барихын тулада эдэнэр эгээл зэрлиг муухай хэрэгсэлнүүдые хэрэглэдэг гээшэ. Зүгөөр эрхэ сүлөө ба зол жаргалай түлөө тэмсэлдэ бодожо, «Эхэ орон гү, али үхэн хосоролго! Бидэнэр илахабди!» гэһэн баатарлиг уряае өөһэдынгөө тугуудта бэшэһэн арад илагдашагүй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Революциингаа түйлалтануудые аршалан хамгаалха гэжэ тангаригаа үгэһэн Кубын баатарнуудай хүсэл зоригые империалистнууд хухалжа шадахагүй.

Баатарлиг Куба тэмсэлдээ гансаардахагүй. Эдэнэрые Советскэ Союз, социалис бүхы оронуудай хамтын хүсэн, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүнүүд эдэнэрые һайшаан дэмжэжэ байна. Эб найрамдалай, социальна хүгжэлтын хэрэгые хүндэлдэг бүхы хүнүүд баатарлиг сүлөөтэ аралые хамгаалхын түлөө хүсэл оролдолго гаргана, «революционно Кубын ойро бү хүрэгты!» гэжэ хатуу шанга эрилтэ хэнэ.

Революционно Куба хадаа Латиин Америкын бүхы арадуудта хүгжэлтын, эрхэ сүлөөгэй ба зол жаргалай зам зааһан гэрэлтэ мүшэн мүн болоно. Эгээл имэһээ империалистнууд Кубын революцида эсэргүүгээр, үсэд нэтэрүүгээр тэмсэнэ бшуу.

Америкын эзэрхэг түримхэй этэгээдүүд Холбоото Штадуудай аюулгүй байдалда Куба аюул тохёолдуулна гэжэ мэдүүлдэг. Зүгөөр сүлөөтэ Куба хэндэшье аюул тодхор татанагүй гэжэ дэлхэй дээрэхи үнэн сэхэ бүхы хүнүүд һайса мэдэжэ байна. Кубын арад бүхы дэлхэйн арадуудтай хани барисаатай, хани харилсаатайгаар ажаһууха гэжэ оролдоно. Сэхыень хэлэхэ болоо һаа, Америкын Холбоото Штадуудта Куба аюул тохёолдуулна бэшэ, харин США-гай эзэрхэг түримхэй этэгээдүүд Кубын арадай революционно түйлалтануудые усадхаха, үгы хэхэ һэдэлгэ хэнэ бшуу.

Зуун жэлэй саада тээ Маркс, Энгельсын мэндэ байха үедэ, буржуйнар ба крепостнигуудые һүрэдүүлэн айлган, коммунизмын һүлдэ үзэгдэл Европоор үзэгдэдэг бэлэйл. Тэрэ сагһаа хойшо манай планетын бүхы газар дайда дээрэхи олон миллион ажалшадай зүрхэ сэдьхэлые, ухаан бодолые коммунизмын үзэл буляан абажа байна. Энэмнай ганса үзэл суртал болоно хүнэй байдалда орохо бэшэ, харин Советскэ Союзай, социалис бусад оронуудай, Кубын бодото байдал дээрэ бадаран мандажа, бүхы хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй болонхой, дэлхэйн арадай үмэнэ тобойн гаража ерэнхэй. Социализм хадаа илалтануудые хойно хойноһоонь түйлажа байна. Европын, Азиин, Америкын оронуудай миллиардһаа үлүү хүнүүд социализмын туг доро урагшаа дабшана! Энэ хадаа дэлхэйн бүхы хүгжэлтэдэ шиидхэхы нүлөөгөө улам улам ехээр үзүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэр Фидель! Советскэ Союз ерэһэндэтнай бидэнэр зүрхэнэйнгөө гүн гүнзэгыһөө баярлажа байһанаа мэдүүлнэбди, манай орониие танда тон дэлгэрэнгыгээр харуулхаар бэлэмди. Совет хүнүүд түрэһэн аха дүүнэртээ хандаһан мэтэ социалис байгуулалтынгаа баян дүй дүршэл таанадта хөөрэжэ үгэхэ, совет гүрэнэй 50 жэл шахуу оршон мандажа байгаа үе соо манай арад ехэ дүршэлтэй болоһон байха. Манай орониие харагты, совет хүнүүдэй ажабайдалтай танилсагты, тиигээд байхадаа агууехэ Ленинэй нэбтэ хараһан хараа шугамууд совет арадай шэн габьяата ажалдань улам улам хүсэдөөр, үргэнөөр бэелжэ байһыень харахалта.

Жэл бүри апрель һара соо совет хүнүүд, түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн манай партиие, дэлхэй дээрэ эгээн түрүүшын социалис гүрэниие байгуулагша—Владимир Ильич Ленинэй түрэһэн үдэрые тэмдэглэдэг гуримтай. Бидэнэртэ бултандамнай үнэтэ һанагдаха энэ үдэрые тэмдэглэхэтээ хамта бидэнэр агууехэ багшаһаа хойшонхи үе соо байһан байдал, хэрэг ажал тухайдаа, тэрэнэй захяануудые бэелүүлжэ байһан тухайдаа манай вождь, багшынгаа үмэнэ тоосоо хэһэн мэтэ байдагбди.

Наука ба техникын тон шэнэ түйлалтануудта үндэһэлэн үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые дэлисэ ехэтэйгээр, үргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй хүдэлмэришэн таряашанай засагые нэгэдүүлхэдэ түгэлдэр хүсэтэй түлхисэ, нүхэсэл болохо юм гээд Ленин бидэниие, совет коммунистнуудые, һургадаг һэн. Эгээл энэ эрхэ нүхэсэлэй түһаламжаар хаанта Росси мэтэ экономикынгоо талаар эгээл гээгдэнги орониие түрүүшүүлэй тоодо оруулжа болохо юм гээд заадаг бэлэй.

Ленингүйгөөр ажаһууһан 40 жэлэй турша соо манай парти эрхим һайн ажабайдалай түлөө ажалай агууехэ илалтын замаар совет ороной хүтэлбэришэд болон таряашадые найдамтайгаар толгойлон ябаа. Өөһэдынгөө нангин зорилгодо — коммунизмда улам улам дүтэлэн, совет хүнүүд жэлһээ жэлдэ ажалай шэнэ шэнэ илалтануудые түйлана.

Энэ замай алдарта илалта болон манай бариһан электростанцинуудай гал яларан носоно. Бидэнэр Волховстройһоо эхилээ һэмди. Энэмнай 50 мянган киловатт хүсэтэй һэн. Тиигэбэшье энэмнай техникэ ба шэнжэлхы зэдэмэй эди шэди мэтээр совет хүнүүдтэ тэрэ үедэ харагдаа һэн. Энэ станциие 10 жэл шахуу саг соо барья һэмди. Мүнөө болоод байхада совет арад тэрэ 10 жэл соо Волго, Днепр, Иртыш, Ангар мүрэнүүдэй хүсэнүүдые социализмын аша туһада хүдэлгэдэг болонхой, дэлхэй дээрэ эгээл ехэ хүсэтэй мүрэнүүдэй нэгэн болохо Енисейе хазаарлажа шадаа.

Эдэ мүрэнүүдтэхи электростанцинуудай хүсэн хэдэн миллион киловатт болодог. Теэд энэмнай мүнөө хэниинешье гайхуулнагүй. Энэ богонихон бидэнэр, дадашанхайбди. Совет арад ямаршье юумэ бүтээжэ

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Промышленность болон барилгын бүхы арга боломжонуудые коммунизмын хэрэгтэ зорюулха

1963 оной апрелиин 24-дэ РСФСР-эй промышленностиин ба барилгын хүдэлмэрилэгш[...] зүблөөн дээрэ Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ)*

Сибирьтэ промышленностиин орьёлмо ехээр хүгжэһэн ушарһаа ороноймнай зүүн зүгэй районуудта продукциинь гол түлэб хэрэглэгдэхэ машина бүтээлгын заводуудые бариха түсэб зохёохо хэрэгтэй байна. Энэ хэрэгэй бэелүүлэгдэбэл, Союзай Европодохи хубида оршодог заводуудта металл абаашажа, тэндэһээ зүүн тээшэнь, Сибирь руу бэлэн машинануудые һөөргэнь шэрэхэ хэрэг гарахагүй һэн.

Матад, жэшээнь, Новосибирскдэ, Краснуярскда гү, али Эрхүүдэ гидротурбинанууд болон бусад түхеэрэлгэ үйлэдбэрилэн бүтээхэ завод бариха хэрэгтэй байжа болохо. Тэдэ гидротурбинанууд шэнээр баригдажа байһан гидроэлектростанцинуудта хэрэглэгдэхэ байгаа. Үһанаймнай гол баялиг Сибирьтэ болон Дунда Азида бии гээшэ. Харин электростанцинуудта хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгэ гаргадаг заводууд гол түлэб Ленинград болон Харьковта оршодог.

Ленинградай металлическа заводой филиал болгожо, иимэ заводые нэрлэгдэһэн районуудай нэгэндэнь бариха хэрэгтэй байжа болохо.

Тепловой турбинанууд болон котельнэ түхеэрэлгэ бүтээхэ хэрэг мүн лэ тиимэшүүгээр эмхидхэхэ хэрэгтэй байгаа. Юундэб гэхэдэ, Сибирьтэмнай тепловой электростанцинуудшье баригдаха бшуу. Ушарынь тэндэ үнэгүй нүүрһэн элбэг. Энерги ехээр хэрэглэдэг үйлэдбэринүүд, илангаяа химическэ үйлэдбэри энээнэй үндэһэн дээрэ хүгжөөгдэхэ байгаа.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ТАЛААР ЭТИГЭЛ ТҮГЭС БАЙЛГА, ОЛОНИИТЭ ЗОНОЙ ЗОХЁОХЫ БҮТЭЭЛТЭ АЖАЛЫНЬ — КОММУНИЗМЫН ИЛАЛТЫН НАЙДАБАРИ МҮН!

Нүхэд! Промышленностиин айхабтар ехэ арга боломжые ашаглаха хэрэг олониитэ зоной ажалай эдэбхиие, зохёохы үүсхэл хэшээлые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэй таһаршагүй нягта холбоотой. Социалис обществын өөрын шэнжэ шанар үйлэдбэриин арга боломжонуудые бэдэрэн оложо ашаглалгада ажалшадай эдэбхитэйгээр хабаадаха, хүн зоной оюун бэлигые алишье талаһаань хүгжөөн, үүсхэл хэшээлыень бадаруулха эрхэ байдал бии болгоно.

Совет хүнүүдэй зохёохы үүсхэл хэшээлынь, үйлэдбэридэ гаргадаг эдэбхинь коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн дотор толормо тодоор харагдана. Ажалай үндэр ехэ бүтээсэ туйлахын түлөө, шэнэ техникэ эзэмшэхын түлөө тэмсэл, эрдэм ухаан тээшэ тэгүүлэлгэ, хүнүүдэй хоорондохи шэнэ харилсаан, коммунизм байгуулагшын абари заншалай дүримүүдэй бодото байдалда бэелэлгэ гэхэ зэргын зүйлнүүд мүнөө үеын энэ гайхамшаг үзэгдэл соо нягтаар холболдон ниилэнэ.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй түрүүшүүлэй Бүхэсоюзна хоёрдохи зүблөөн үглөөдэр нээгдэхэнь. Энэ хүдэлөөндэ хабаадагшад мүнөө гансал ерээдүй саг тээшэ зам гаргагшад бэшэ, харин коммунизм байгуулагшадай бодото гвардинь болонхой. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалган).** Тус зүблөөн ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолоод, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй саашанхи зорилгонуудые тодорхойлхо юм.

Мүнөө коммунис ажалай түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ 23 миллион гаран ажалшад хабаадалсана гэжэ баяртайгаар тэмдэглэмээр. 37 мянга гаран завод, фабрика, электростанцинууд, шахта, барилганууд, мүн транспорт болон хүдөө ажахын предприятинууд коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна. Хоёр мянга гаран предприяти болон барилганууд коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөөд байна.

Манай экономикын хүгжэлтые түргэдхэхэ зорилготойгоор шухала олон үүсхэлые коммунис ажалай коллективүүд болон ударнигууд гаргажа, ажалай эгээн ехэ бүтээсэ туйлажа байһаниинь гайхалтай бэшэ.

ЦК-гай ноябриин Пленумдэ үгэ хэлэһэн суута горняк Николай Мамай бригадамни эгсэ хэлбэритэй, нимгэн үетэй нүүрһэндэ һарын турша соо комбайнаар 11 мянган тонно нүүрһэ абанабди, тэрээнээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байхабди гэжэ мэдүүлээ һэн. Һаяхан нүхэр Мамайн бригада иигэжэ элидхээ: һарын туршада 18 мянган тонно кокслогдодог нүүрһэн абтаа! Иимэ эрхэ байдалда ганса комбайнаар хэншье иимэ ехэ нүүрһэ малтан абажа шадаагүй! Үйлэдбэридөө энэ ехэ илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, нүхэр Мамай болон тэрэнэй бригадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди. **(Альга ташалга).**

«Туймазабурнефть» трестын үрөмдэлгын мастер нүхэр Михайловай бригада жэлэй туршада 40 мянга гаран метр нүхэ үрөмдэн малтажа, ажалай үзэгдөөгүй ехэ бүтээсэ туйлаа. Энэ амжалтаяа батадхажа, ажал хүдэлмэридөө шэнэ илалта туйлахыень нүхэр Михайловта юрөөе! **(Альга ташалга).**

«Шуйский пролетарий» гэжэ фабрикын бүд нэхэгшэ Антонина Косаревагай гаргаһан үүсхэл бүхы орон дотор мэдээжэ болонхой. Станогуудайнгаа скоростиие адли болгоһоной, ниидхын таһаралгые үсөөн болгоһоной, мүн элдэб олон үйлэ бүтээхэ аргануудые нарин зүбөөр бодомжолжо үзэһэнэй ашаар энэ нүхэр ажалайнгаа бүтээсые эрид ехээр дээшэлүүлээ. Нүхэр Косаревагай дүй дүршэлые гансал Ивановска фабрикануудта дэлгэрүүлээ һаа, жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 15 миллион метр бүд нэмэжэ нэхэжэ болохо гэжэ мэргэжэлтэд тоолоо. Энэ гайхамшаг хүдэлмэрилэгшын жэшээе манай ороной бүхы бүд нэхэгшэд үргэнөөр дэмжэг лэ! **(Альга ташалга).**

Гүрэн түрын ехэ удха шанартай үүсхэл гаргаһан үйлэдбэриин олон түрүүшүүлэй нэрэнүүд манай орон дотор саг үргэлжэ мэдээжэ болоно. Эдэ бүхы нүхэдые эндэ тооложо барахын аргагүй.

Хүдэлмэриин һуури бүхэндэ ажалай бүтээсые нэмэхэ нөөсэ аргануудые хэрэглэхэ талаар ажалшадай дунда ехэ хүдэлөөн олон предприятинуудта үүсхэгдэжэ, улам үргэдэжэ байна. Үүсхэл гаргагшад технологи һайжаруулха, хуушарһан нормонуудые һэлгүүлхэ талаар дурадхалнуудые оруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ, продукци улам ехээр бүтээн гаргана. Тиихэтэй хамта мүн хүдэлмэрилэгшэдэй салин хүлһэн дээшэлнэ.

Уралвагонзаводой мүлигшэ нүхэр Аксёнов, токарь нүхэр Вычегжанин, Уралхиммашзаводой прессовщигууд нүхэд Медведев болон Ваньков гэгшэд ажалаймнай нормые 15 процентээр дээшэлүүлыт гэһэн дурадхал өөһэдынгөө предприятиин хүтэлбэрилэгшэдтэ оруулаа. Үйлэдбэридөө элирүүлһэн арга боломжоёо хэрэглэн, энэ хүдэлөө үүсхэгшэд шэнэ нормонуудаа үлүүлэн дүүргэнэ.

Үйлэдбэриие ехэ болгохо тухай, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха ябадал гансал социализмын эрхэ байдалда, коммунизм байгуулжа байһан эрхэ байдалда үзэгдэнэ гээшэ. Өөрынгөө аша туһада, арад зондоо, һаруул һайхан ерээдүйнгөө түлөө хүдэлмэрилжэ байнабди гэһэн мэдэрэлтэй болоһон хүнүүд лэ ажал хүдэлмэридөө иимээр хандана. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Совет хүнүүдэй ушар ёһо эрхим һайнаар мэдэдэг болоһон тухай, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ арга боломжо бэдэрэн оложо ашаглаха гэжэ саг үргэлжэ эрмэлзэдэг болоһон тухайнь, продукци ехээр гаргажа, тэрэнэй шанарые һайжаруулха гэжэ оролдодог болоһон тухайнь эдэ ушар баримтанууд гэршэлнэл!

Партийна, профсоюзна организацинуудай болон ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй зорилгонь юуб гэхэдэ, бии болоһон дүй дүршэлые согсолжо, коммунис ажалай коллективүүд болон ударнигуудай үнэтэ һайхан үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэг болоно.

Мүнөө жэл юугээр эхилээб гэхэдэ, Москва болон Ленинградай ажалшадай үүсхэлээр долоон жэлэй табадахи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн дэлгэрээ.

Социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэхэдээ, ажалшад үйлэдбэриин түсэбүүдтэ нилээд ехэ заһабари оруулна. Партида, коммунизм байгуулгын агууехэ хэрэгтэ хизаарлашагүй үнэн сэхэ совет хүнүүдэй хүсэл зориг, ухаан бодол болон эршэ хүсэниинь ямар юумэ бүтээжэ, хэжэ шадахаб гэжэ ямаршье нарин нягта бодомжоор уридшалан хараалхын аргагүй гэжэ эдэ бүгэдэ үнэншэмэ тодоор гэршэлэн харуулна. Мүн саашадаашье социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгые һайжаруулха шухала. Тиихэдээ мүрысөөн тухай олондо дуулгаха, туйлаһан үрэ дүнгүүдые сасуулха, бэе бэедээ туһалха, дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэһэн ленинскэ гол ёһонуудые сахиха хэрэгтэй.

Үйлэдбэридэ шэные үүсхэгшэдэй, коммунис ажалай ударнигууд болон коллективүүдэй түрүү дүй дүршэлые эмхитэй һайнаар, түсэбэй ёһоор нэбтэрүүлхэ гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинуудай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн мүн.

Тэрэшэлэн түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ нэгэ түхэл янзань болохшо һалбаринуудай зүблөөнүүдые эрхимээр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ зүблөөнүүд түрүү предприятинуудай дээрэ эмхидхэгдэдэг. Тиимэһээ тэрэ зүблөөнүүдтэ хабаадагшад эрхим заводой, эрхим фабрикын, шахтын, барилгын туйлалтануудые али бүхы талаһаань шэнжэлэн үзэхэ аргатай байдаг. Энэ зорилго дүүргэхын тулада тус һалбари соогоо жиирэй болоһон, мүн бусадта орходоо эрхим һайнаар хүдэлдэг түрүү предприятинуудые шэлэн абаха шухала.

Коммунис байгуулалтын талаар партиин хараалһан программые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада, нүхэд, ехэ һайнаар хүдэлмэрилхэ, олон шухала, орёо зорилгонуудые шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ харанат. Бидэнэр эдэ бүгэдые хэхэ шадалтайбди! Манай ороной хүдэлмэришэн анги, советскэ техническэ интеллигенци, эрдэмтэд, манай промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэд барилгын талаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой, манда эрхим түрүү техникэ, эрдэм ухаанай айхабтар ехэ туйлалтанууд бии. Хаанашье хүдэлдэг һаань, совет хүн бүхэнэй хаба шадалаа, эрдэм ухаагаа, эршэ хүсэеэ, бэлиг шадабаряа дэлгэн харуулха газар манда бии гээшэ. **(Альга ташалга).**

Энээнтэй дашарамдуулан, манай комсомол тухай, манай алдарта совет залуушуул тухай илангаяа хэлэхэ дуратай байнаб. Залуу наһан гээшэмнай аргагүй һайхан үе даа. Теэд энэмнай миил өөрөө һайхан бэшэ, харин залуу наһан, тэрэнэй революционно урма зориг дээдэ зэргын зорилго хүсэлые дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагданхай байхадаал һайхан бшуу. Комсомол — манай үнэн сэхэ туһалагша, партиин найдамтай халаан мүн. Совет залуушуул эхэ эсэгэнэртээ хүрэмөөр хүмүүжэн ургажа байна. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Нүхэд, «Ильичэй застава» гэжэ фильмдэ киногой зарим хүдэлмэрилэгшэдэй манай совет залуушуулые ямараар харуулхаяа һэдэһэн тухайнь үшөө дахин хэлэхэм. Энэ фильм дотор гол хүнүүдынь хадаа ажал хэдэггүй, харин город соохуур миия зайгуултажа ябадаг шальпадханууд байна. Тиимэ нэгэ залуу хүн экранда гаража ерээд, гитараяа абажа хангирган, гоншоотонги хоолойгоор гунигта дуу дуулаха юм. Тиин эгээл энээниие залуушуулай хүдэлөөндэ, манай залуушуулай ажабайдалда бии болоһон шэнэ зүйл гэжэ харуулхые оролдоно. Иимэ хүнүүд лэ «дэлхэйн гол, мэлхэйн һүнэһэн», обществын «шэмэг» гээшэ гэжэ харуулхые эрмэлзэжэ байһан шэнги болоно. Энээниие «шэмэтэ» гэжэ һанаха хүн байгаа һаа «энэ хэрэгые бодомжолжо үзэхэ хэрэгтэй байна..» гэһэн мэргэн украин оньһон үгэ һанаг лэ. Тэдэнэр энэ «шэмэг» гэгшыень юун гээшэб гэжэ һайсахан бодомжолон хаража үзэг, тиихэдээл ямар юумэн бэ гэжэ ойлгохо. **(Зал соо энеэдэн. Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Олон зон сугларжа, энэ мэтын дуунууд болон шүлэгүүдые шагнахаяа ерээ гэжэ фильм дотор харуулагдана. Манай искусствада халдаһан зарим нэгэ иимэ хэрэг үйлэдхыень зүбшөөнэ бшуу. Теэд иимэ хэрэг үйлдэжэ болохогүй. Коммунистнууд, манай арад зон коммунизмын байгуулалтада туһатай юумыел сэгнэдэг. Туһатай юумэн манай юумэн гээшэ, харин туһагүй юумэн — манай бэшэ! **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Жэшээнь, туһатай ургамалнууд бии, мүн туһатай ургамалнуудта хоро хүргэдэг бургэг үбһэнүүд бии гэжэ таряашад ажабайдалһаа һайн мэдэдэг. Таряашан хүн тиимэ бургаг ногоонуудые үндэһэтэйгөөрнь ходо татан һугалжа, заримдаа галдадагшье байна. Энэнь зүб гээшэ. Туһатайл ургамалнууд байг, туһатайл сэсэгүүд байг гэжэ бидэнэр юрөөнэбди. **(Альга ташалга).**

Литература, искусствын зарим ажал ябуулагшад манай залуушуулые тиимээр харуулха гэһэн һэдэлгэ гаргаа. Теэд манай совет залуушуул үнэн дээрээ оройдоо тиимэ бэшэ. Манай залуушуул гайхамшаг үйлэ хэрэг бүтээнэ. Ангар мүрэн дээрэхи Братск гү, али Енисей дээрэ бодожо байһан Красноярскын гидроэлектростанциин барилгада ошоод харагты. Партиин Красноярска крайкомой секретарь нүхэр Гаврилов-Подольский энээн тухай мүнөөдэр хөөрэжэ үгөө һэмнай.

Эгээл бүглүү бүтүү нютагууд руу, ерээдүйн заводуудай һуури табижа байһан газарнууд руумнай ошожо харагты. Хэн тэндэ түрүүн ерээб, хэн тэндэ түрүүшын гадаһа шаагааб, 40 градус хүйтэндэ хэн тэндэ палатка соо хонооб? Энэ манай алдарта совет залуушуул, энэ комсомолецууд! **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Долоо-найман жэлэй урда тээ Донбасста нүүрһэн дуталдажа, түлишөөр хангаха ябадалда зарим тэды бэрхэшээл тохёолдоһон юм. Тиихэдэнь бидэнэр түсэб зохёогоод, залуушуулда, комсомолдо хандагты гэжэ украин нүхэдтэ хэлээ һэмди. Шахтануудай барилгануудые комсомол шефтээ абаг гээ һэмди. Тиигэжэ комсомол бүхы эршэ хүсэеэ харуулан, энэ хэрэгтэ оролсоо бэлэй. Би социалис ороной нэгэ хүндэтэ нүхэртэй хөөрэлдэхэдөө, богонихон болзор соо хэдэн арбаад шахта бариабди гэжэ хэлэхэдэмни, тэрэм намда иигэжэ хэлээ һэн:

— Нүхэр Хрущев, энэтнай бүтэхын аргагүй хэрэг гээшэ.

Би иигэжэ харюусааб: нээрээшье, юрын аргаар барилга хээ һаа, энэ хэрэг бүтэшэгүй, харин залуушуул, комсомол энэ хэрэгые гартаа абажа, ударнаар ажаллажа эхилхэдэнь бүтэхэл хэрэг байна. **(Үни үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Нүхэд, арад зон ямар нэгэн хэрэг эрхилжэ эхилээ һаа, гайхалтай юумэ хэжэрхидэг лэ! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Барилгануудта, предприятинууд болон колхозуудта хүдэлжэ байдаг манай залуушуул тухай би хэлэнэб. Манай хүбүүд болон басагад «Ильичэй застава» гэжэ фильм дотор киногой хүдэлмэрилэгшэдэй суглуулжа, «газарай гол, мэлхэйн һүнэһэн» гэжэ харуулһан, ресторануудаар зайгуултажа, хүнэй үлөөдэһэ салаадһа суглуулжа уудаг, юушье хэдэггүй хүнүүд шэнги оройдоошье бэшэ.

Манай арадай, манай залуушуулай байгуулһан бүтээлнүүдые эдэ хүнүүд бии болгоо юм аал? Үгы! Тиимэһээ киногой хүдэлмэрилэгшэдтэ иигэжэ хэлээбди: таанад хараха юумэеэ харанагүйт, обёорногүйт, ондоо хүнүүдые харуулнат. Манай ажабайдалые иигэжэ хазагайруулжа болохогүй!

Уран зохёолшод болон режиссёрнууд манай обществын ажабайдалые эрхим һайнаар бодомжолжо үзэхэ, ленинскэ партидал адляар ухаалдин бодомжолхо ёһотой. **(Нэрьемэ, үни удаан замхашагүй альга ташалга).**

Нүхэд, манай залуушуул шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалгада ямар гайхамшаг һайнаар хүдэлөө гээшэб! Шэнэ газарта түрүүшын буураздаануудые татажа байхадань би Сибириин болон Казахстанай нютагуудаар ябаа һэм. Хайшаашье хара—нюдэ алдама ууҗам тала, мүн палатканууд. Эдэ палатканууд соо залуу патриодуул байрланхай.

Шэнэ газар ашаглаха зорилгын түрүүшынхээ табигдаад байхадань, энэ хэрэгэй бүтэхэ ябадалда зарим хүнүүд этигэдэггүй бэлэй. Яахадаа тиигэхэмнай гээшэб?—этигэл ядагшад асуудаг һэн. Түрүүшээр гэр байра бариха, хожомынь лэ шэнэ газар хахалха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр хэлэдэг байгаа. Хэрбээ түрүүшээр гэр байра бариха болоо һаа, энээндэ хэдэн жэл ошохо, теэд хэзээ газараа хахалхабибди? Залуушуулдаа уряатайгаар хандаабди, залуушуул ошожо шэнэ газар хахалха, гэр байра бариха гэжэ шиидхэгдээ һэн.

Солдадуул дайлалдажа байхадаа, гэр соо байдаг һэн аал? Тэдэнэр майхандашье байгаагүй, майханда байха саг ехэ үсөөн байһан юм, олохон ушарта нойтон, хүйтэн газарта, шинелеэ дэбдеэд, шинеэлээрээ хушаад унтадаг саг байгаа ха юм.

Тиихэдэ бидэ иигэжэ шиидээ һэмди: залуушуулда тракторнуудые үгэебди, солдадуул танкнуудта ямараар хандадаг байгааб, тэрээндэл адляар залуушуул тракторнуудта хандаг лэ гээд, тэдэндэ дулаан майхануудые үгэе, тиин тэдэ залуушуул шэнэ газар ашаглаг, өөһэдтөө гэр байра бариг гэжэ шиидхээ һэмди.

Ажалша хүнэй байһан газартал хаа хаанагүй һүреэтэй һонин юумэнүүдые бүтээнэл. Минии тон дуратай Некрасовай иимэ үгэнүүдые эндэ дахин дабтаха хүсэлтэйб:

> Гайтай һонин юумэ
> харабалби. Саша:
> Бутарал үүдхэһэнэйнь түлөө
> гээд, холо саашань
> Бүглүү газарта үсөөхэн
> ородуудые сүлэлгэдэ
> эльгээгээ.
> Газар уһа, эрхэ сүлөө
> тэдэндэ үгөө;
> Оройдоо мэдэгдэнгүй жэл
> үнгэршэбэ —
> Комиссарнууд тиишэ
> ошожол байна,
> Харан гэһээш,—дэрээбэн
> бии болошонхой,
> Обин, сарай, амбаарнууд
> харагдана!
> Хүүдинсэ соо балта наярна...
> Тиигэһээр байтар табин
> жэл соо
> (харана бэзэт, Некрасовай
> ямар темп абадаг байһые —
> табин жэл!)
> Тиимэ томо горөд
> бодошонхой —
> Хүнэй ажал, хүсэл зоригынь
> Һүреэтэй һонин юумэ
> бүтээнэл!

(Нэрьемэ, удаан замхашагүй альга ташалга).

Һайн лэ үгэнүүд байна даа! **(Удаан альга ташалга).**

Нүхэдүүд, һүреэтэй һонин юумэн гэжэ Некрасовай нэрлээшэнь 50 жэлэй туршада бүтээгдэһэн байгаа. Харин мүнөө та бидэнэр энээнһээшье бүри гайхалтай ехэ юумэнүүдые 2-3 жэлэй туршада бүтээдэг болонхойбди! Өөһэдынгөө асари ехэ гидроэлектростанцинуудые, шэнэ шэнэ заводуудые таанар хараад үзыт.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Америкын Холбоото Штадуудай дотоодын хэрэгүүдэй министр господин Юдолл гэгшэтэй уулзаһан байнаб. Советскэ Союзай хэдэ хэдэн районуудаар ябажа, тэрэ министр электростанцинуудай барилгатай танилсаа һэн. Господин Хрущев, танай гидробарилгашад угаа ехэ юумэ бүтээһэн байна, бидэ таанарһаа энэ талаар һургаал абаха ёһотойбди гэжэ господин Юдолл намда хэлэһэн юм.

Тиихэдэнь би иигэжэ хэлээ һэм: ниихэдээ муу бэшэл даа. Һайн юумэ хэлэһэнэйтнай түлөө баһал тиимээр харюусахамни господин Юдолл: бидэ гидростанцинуудые барижа таанадһаа, американецуудһаа һураа һэмди, тиимэһээ бидэ муу бэшэ һурагшад байнабди. Мүнөө таанар бидэнһээ һургаал абагты! **(Удаан альга ташалга).**

Мүнөө манай Сибирьтэ бүтээгдэһэн, һүреэтэй һонин эдэ юумэнүүдые хэд бария гээшэб? Эхэ орондоо, Ленинэй алдарта партида тон үнэн сэхэ манай залуушуул, совет залуушуул бария бшуу, **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Залуушуулай дунда хулиганууд, лодырьнуудшье, хэтэрхэдээ гэмтэ этэгээдүүдшье бии. Теэд манай залуушуулые эдэ этэгээдүүдэй ябадалаар сэгнэжэ болохогүй бшуу. Хэрбээ хорото хэрэг үүдхэгшэд тухай мэдээнүүдыел уншаад байха болоо һаа, тэрэ хүн бүхы дэлхэйн хүнүүдые имагтал гэмтэ этэгээдүүд, бандидууд гэжэ һанахадаа болохол.

Ажабайдалые бүри дэлгэрэнгы һайнаар хараха, арад зонойнгоо ажал хүдэлмэриие, тэмсэлые бүхы дээрэнь хараха хэрэгтэй. Арадаймнай тон олонхинь айхабтар һайн хүнүүд, үнэн бодото баатарнууд ха юм.

Совет залуушуул, комсомолшууд хадаа арад зонойнгоо революционно болон ажал хүдэлмэриин алдарта заншалаар хүмүүжүүлэгдэнэ, тэдэнэр коммунизмын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Хүдэлмэри хэхэ хүнүүд манда хүртэнэгүй, тиимэһээ түсэбөө дүүргэнэгүйбди гэжэ байжа хашхаралдадаг ажахын хүтэлбэрилэгшэдые бидэ нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлээ һэмди. Хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй болоһон ямаршье газарые манда заажа үгыт, тиин тэрэ хүдэлмэриин үнэхөөрөө шухала хэрэгтэй байгаа һаань, Центральна Комитет залуушуулда хандаха: тэрэ газарта таһалдал гараад байна, тэды шэнээн хүн хэрэгтэй гээ һаа, нэгэ һуури бүхэндэ 10 хүн һайн дураараа бэшүүлхэл гэжэ бидэ хэлэнэбди. **(Удаан альга ташалга).** Энээниие бидэ бодото байдал дээрэ хэдэ дахин шалгажа үзөөбди.

«Ород орондо болоһон гайхамшаг юумэн» гэжэ хоёр һубарилтай һонин шэнэ кинофильм экрандамнай һаяар гарахаяа байна. Тэрэ фильмые Германска Демократическа Республикын кинорежиссёрнууд зохёогоо. Тэдэнэр түүхын кинодокументнүүдые һайнаар хэрэглээ. Энэ фильм хараад ехэ баясахаар, сэдьхэлээ ханамаар юм. Яахадаа тиихээр бэ? Экран дээрэ харахадашни хүл нюсэгэн хүнүүд гэшхэлнэ. Шархишье тиихэдэ ехэл һайн гуталда тоотой байгаа. Винтовкоёо дээһээр ооһорлоод абажа ябана. Формоороо хүбсалаагүй ябана. Теэд эдэмнай манай хүдэлмэришэн анги, манай тарияашад ябана, комсомолшууд ябана, шэнэ юумэнэй түлөө, революциин түлөө, Совет засагай түлөө тэмсэхээ булта толтойгоо дээрэ үргөөд ябана. Тиин тэдэнэр илаа бшуу! **(Альга ташалга).**

Энээниие мүнөө харахада яахадаа аятай зохид гээшэб? Ямар байһанаа, ямар болообибди, юунһээ эхилһэн аад, юу туйлаабибди гэжэ экран дээрэ хараад бүри һайнаар ойлгоно бшуубди.

Манай агууехэ багша В. И. Ленин арад зоной эрхим һайн зүйлнүүдые мэдэрэн олодог, арад зоной хүсэ шадалда этигэдэг байһан, партиие байгуулһан, арад зоноо тэмсэлдэ жагсааһан байха юм. Тиин бидэ Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 93-дугаар жэлэй ойн һайндэрые тэмдэглээбди. Ленинэй һургаалай бодото дээрээ бэелэл, социализмын илалта, коммунизм байгуулга хадаа Лениндэ гэжэ манай арадай зорюулан бодхооһон хүшөө памятник болоно. Энэ памятник хэтын хэтэдэ оршон мандажа байхал. Энэмнай

Египедэй ни[...]
харин хододо[...]
даржа байда[...]
общество мүн[...]
гые ажал хэдэ[...]
ажабайдалай т[...]
вын хүгжэн б[...]
арадуудай зол[...]
лөө бодхоогоо[...]
эдэ хүнүүд а[...]
бэелүүлээ! (Уд[...]
шалга).

Зарим зохё[...]
шорой тооһоной[...]
юумэ бэдэрнэ[...]
муухай юумэ о[...]
амандаа хээд,[...]
на. Тэдэнэр я[...]
тооһоной нүхэ[...]
нүүд һэн тулад[...]
адлишуу болохо[...]
Петух лэ бог т[...]
зууралдадаг,
онгилхо урбуул[...]
дөө һабартай,[...]
даг ха юм. (За[...]
болоно. Удаан[...]
га).

Арад зоной б[...]
үзыт. Тэрэнэй [...]
дагыень, ямар [...]
ходог байһысн[...]
баатаршалга [...]
һыень хаража[...]
зүбшэл тиимэ [...]
байнабди.

Мүнөөдэрэй [...]
лээр минии хэ[...]
логдохо байха.
шүүмжэлхы ол[...]
нууд бии. Ман[...]
һал: харагты[...]
кризис боложе[...]
нэйдэ иимэ, ти[...]
ложо байна! га[...]
хашхаралдаха [...]
нүхэдүүд, энэ[...]
хэрэггүй!

Хэрбээ бидэ[...]
дануудаа нюу[...]
эдэ дутагдалну[...]
үгы хэхэ арга[...]
бди. Манай [...]
ралдажа, бэе[...]
байг лэ. Теэд[...]
дынгөө дутагда[...]
жэлхэбди, у[...]
байһан тооһо [...]
коор сэбэрлэх[...]
хёолшод, поэду[...]
дутагдалнуудые[...]
жэлхэ ёһотой [...]
иимэ шүүмжэл[...]
шэглэлһээ, ям[...]
лөө—шэнэ, ком[...]
нүүдые батадх[...]
али эдэ зүйлн[...]
түлөө гү—ям[...]
байһаниинь лэ[...]

Зүб һайн шүү[...]
лээр заан шэн[...]
һагай хүнүүдш[...]
лаа ондоогоор [...]
шухала гэжэ м[...]
Тиин бидэнэр ү[...]
хүдэлмэрилхэб[...]
ска талаараа [...]
болохобди, бүр[...]
жэхэбди, тиин [...]
шухала байна!

Бидэнэй [...]
элирүүлжэ, өө[...]
жэлхэдэ, та[...]
һалаха дээрэ[...]
гэжэ дайсад м[...]
Теэд нэгэл ж[...]
байхада, ман[...]
процентээр и[...]
байха юм! (У[...]
шалга). Харин [...]
боото Штадуу[...]
шээгээр жэл с[...]
лэ нэмэлтэ үз[...]
тэдэнэр өөһэд[...]
5 процент нэм[...]
түсэблэдэг б[...]
баһал түсэб зо[...]
ямараар түсэб[...]
шэб? Хэрбээ [...]
түсэбөө зохёох[...]
бидэнһээ асуу[...]
жэ түсэб зо[...]
һургахабди! (З[...]
тэй болоно. А[...]
Өөрөө хүдэлмэ[...]
үйлэдбэриин [...]
ажалша зо[...]
гартаа барижа[...]
паар түсэб з[...]
юм.

Дутуу дунд[...]
хын тула би[...]
дутагдалнууда[...]
элирүүлэн х[...]
нүхэдүүд!

Манай парт[...]
залуу үетэн[...]
дог гээшэ. Па[...]
ной аша ү[...]
шууд, залу[...]
рэйнгээ харгы[...]
манай парти, [...]
дэнэ! «Хаа х[...]
шуулдамнай [...]
гээтэй» гэжэ [...]
зохидоор ду[...]

(Үргэлжэл[...] нюу[...])

---

*) Үргэлжэлэл. Эхининь манай газетын энэ оной апрелиин 27, 28-най номернуудта.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

Үзэл сурталай хүдэлмэриин асуудалнуудые манай парти хододоо үндэрөөр сэгнэдэг байгаа, харин коммунизм дэлгэрэнгыгээр байгуулгын мүнөөнэй эрхэ байдалда эдэ асуудалнуудые бүри үндэрөөр сэгнэнэ. Хэнэйшье мэдэһээр, ЦК-гай Президиум майн һүүлээр Центральна Комитедэй Пленум зарлажа, тэндээ партиин үзэл сурталай хүдэлмэриин зорилгонуудые зүбшэн хэлсэхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абанхай.

Промышленностиин болон хүдөө ажахын хүгжэлтын, экономикоёо хүтэлбэрилгын үндэһэн шухала асуудалнуудые ЦК-гай мартын болон ноябриин Пленумүүд дээрэ хаража үзэһэнэй һүүлээр үзэл сурталай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ тоншье зүйтэй байна. Бидэнэр коммунизм байгуулгын бүхы фронтнуудта эдэбхитэйгээр добтолго хэхэ ёһотойбди, харин үзэл сурталай фронт хадаа коммунизмын түлөө тэмсэлэй фронтнуудай нэгэн шухалань мүн.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин зарим асуудалнууд уран мэргэжэлтэ интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй уулзаһан һаяын уулзалганууд дээрэ дэбжүүлэгдээ һэн. Энэ хадаа нэн түрүүн литература болон искусствын зохёолнуудай коммунис үзэлөөр нэбтэрэнхэй байха тухай, үзэл сурталай асуудалнуудаар ленинскэ партийна байлгые сахиха тухай асуудалнууд болоно. Үзэл сурталай талаар амгалан ёһоор зэргэ оршолгын буржуазна үзэлые баадхаха гэһэн хорото һэдэлгэнүүдэй урдаһаа эрид шангаар тэмсэхэ шухала гэжэ тэдэ уулзалганууд дээрэ хэлэгдээ һэн.

Совет уран зохёолшодой, уран зураашадай, композиторнуудай, уран мэргэжэлтэ бүхы интеллигенциин арюун нангин үүргэнь гэхэдэ, арад зондоо үнэн зүбөөр, шударгы сэхээр алба хэхэ, тэрэнэйнгээ түрүү отряд бологшо коммунистнуудай партитай хододоо хамта ябаха ёһотой гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ һэн.

Уран мэргэжэлтэ интеллигенциин ганса нэгэ түлөөлэгшэд Сталинда шүтэн һүгэдэлгын хорото хойшолонгуудые зайсуулха талаар хэгдэһэн хүдэлмэри дээрэһээ буруу тобшолол хэһэн байха юм. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэлгын урдаһаа тэмсэхэ гээшэмнай орон доторхи хүтэлбэриие, гүрэнэй болон ниитын ажабайдал эмхитэйгээр захиргаалгые һуларуулха гэһэн удхатай огто бэшэ юм гэжэ тэдэ ганса нэгэн түлөөлэгшэд ойлгоогүй. Тиимэ тэмсэл хэхэдээ, олонниитын ажабайдалда нэрэ хүндэтэй хүнүүдэй үүргые буруушааха, хүтэлбэрилгын үүргые доошолуулха гэһэн удхатай бэшэ юм гэжэ тиимэ хүнүүд ойлгоногүй.

Өөрынгөө абари зангые, ажал ябуулгын шэглэлые тодорхойлходоо, хүн бүхэн обществын болон гүрэнэй аша туһые тоодо абангүйгөөр өөһэдөө тодорхойлмоор тиимэ саг ерэбэ гэжэ хэтэрхэдээ зарим хүнүүднай хэлсэдэг болоо һэн. Теэд энэ хадаа обществын гол үндэһые, общество дотор политическэ зургаануудай, олониитэ зоной, ганса нэгэн хүнүүдэй дүүргэдэг үүргые анархис ёһоор, марксизм-ленинизмдэ харшаар ойлгоһон ушар гээшэл.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын урдаһаа тэмсэһэн хэбэртэйгээр, обществодо хүндэтэйшүүлэй үүргэдэ эсэргүүсэн, эмхи гуримда эсэргүүсэн тэмсэхэ гэжэ оролдодог хүнүүд хайшаншье гэхэдээ марксизм-ленинизмын хараа шугамһаа хадууран, буржуазин хараа шугамда орбно гээшэл.

Обществын ажабайдалдахи гол шухала юумэниинь материальна баялигуудые үйлэдбэрилгэ мүн, тиин ниитын үйлэдбэриин хүгжэхэтэй хамта хүнүүдэй ажабайдалые, ажал ябуулгые бүри һайнаар эмхидхэхэ шухала болодог, обществые хүтэлбэрилгын үүргэ, тус хүтэлбэрилгын нэрэ хүндэтэ хүнүүдэй үүргэ ехэ болодог гэжэ научна коммунизмын үндэһэ һуури табигшад — Маркс, Энгельс, Ленин харуулһан байха юм. Революциин хэгдэмсээр, нэрэ хүндэтэй хүнүүдэй үүргые болюулха гэжэ эрилтэ табигшадые Маркс, Энгельс, Ленин эрид шууд шүүмжэлдэг һэн.

Ямаршье общество, тииһээ тиитэрээ социалис общество үйлэдбэригүйгөөр байжа, хүгжэжэ шадахагүй юм. Харин мүнөөнэй үйлэдбэриие эрхилхэдээ, тодо һайнаар хүтэлбэрилхэ, зүбөөр эмхидхэхэ, нарин гуримтай, шанга журамтай, нэрэ хүндэтэ хүнүүдтэй байха шухала юм.

Нэрэ хүндэ тухай асуудалые марксист ёһоор ойлгохо ябадал буруушаадаг хүнүүдые шоо үзэн шүүмжэлхэ зуураа, Владимир Ильич Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Нэрэ хүндэтэй ямаршье хүнүүд хэрэггүй» гэдэг революционно хэбэртэй хооһон бодол гаргадаг интеллигент-радикалай юрын һанамжые марксистнууд зүбшөөхэ ёһогүй. Үгы даа. Буримүһэн сүлөөрхын түлөө бүхы дэлхэй дээрэ хүндэ хүшэр тэмсэл хэжэ байгаа хүдэлмэришэн ангида нэрэ хүндэтэй хүнүүд хэрэгтэй юм...» (Зохёолнуудайнь том 11, нюур 374).

Зүгөөр коммунизм байгуулгын үедэ ниитын хүгжэлтые шэнжэн харуулха хэрэгтэ анархист хараа баримталдаг хүнүүд мүнөөшье үшөөл бии байһаар. Социалис үйлэдбэри гээшэ ажал хүдэлмэриин, наука, техникын элдэб зүйлнүүдэй нягта холбоо барисаан мүн, эдэ хоорондоо зохид һайнаар тааралдан, хүсэд дүүрэн холбоотой байха ёһотой гэжэ тэдэ хүнүүд ойлгоногүй. Гоёожо хэлэхэдэ, социалис үйлэдбэри гээшэмнай угаа томо мүртөө, тон орёо, нарин машина мүн. Тэрэнэй бүхы юумэниинь хаанашье, юунэйшье торолдохогүйн тула, нэгэ жэгдээр, зохид һайнаар хүдэлмэрилхын тула бүхы детальнуудынь һайса таарууулагдаһан, зохёогдоһон байха ёһотой. Харин иимэ юумые ажал хэрэгээ эрхим һайнаар эмхидхээл һаа түйлажа болохо юм.

Коммунизмын үедэ гүрэнэй үгы болоходошье хүтэлбэриин, хоорондохи харилсаанай, түсэблэлгын болон бүридхэлэй зохихо зохихо органуудгүйгөөр байхын аргагүй юм. Тиимэһээ наукада, үйлэдбэри эмхидхэлгэдэ, экономико, техникэдэ болон ажабайдалай бусад һалбаринуудта хүндэтэй үүргэ дүүргэхэ хүнүүд общество дотор заатагүй шухала байха юм.

Имагтал манай ангиин дайсад коммунис обществые хүнүүдэй үүсхэл шадабари хүгжөөхэ арга олгодоггүй мэтээр, ямар нэгэн боро хирын юумэ мэтээр харуулха гэжэ оролдодог. Тиимэ бэшэ даа, коммунизм гээшэмнай эгээн ехэ эрдэм болбосоролтой хүнүүдэй эгээн дээдэ хүгжэлтэтэй, эгээн ехэ эмхидэлтэй общество мүн. Энэ общество дотор хүнэй эрдэм мэргэжэл, бэлиг шадабари бүхэниинь хүсэд бүрин хүгжэжэ, зохихо зэргээр мэдэрэгдэхэ байна. Тэрэ общество хүтэлбэриин ниитын шухала үүргэ бэелүүлхын тула эгээн бэлигтэй хүнүүдые эмхидхэхы шадабариинь зэргээр дэбжүүлхэ юм. Зүгөөр эдэ хүтэлбэрилэгшэд, эмхидхэлшэд, ударидагшад хадаа арад зоной, обществын үмэнэ тон наринаар тоосодог байха, өөһэдынгөө бүхы ажал хэрэгэй түлөө обществын үмэнэ харюусадаг байха ёһотой.

Коммунис общество дотор бүхы юумэн эхинһээ һүүл хүрэтэрөө, дороһоо абаад дээрэ хүрэтэрөө бодомжотой һайнаар эмхидхэгдэнхэй, олоной аша туһада зорюулагданхай байха, бүхы юумэн тэрэ коллективэй гэшүүн бүхэнэй аша туһада зорюулагданхай байха юм.

Энээн тухайда бидэ яахадаа хэлэнэбибди гэбэл, буржуазна ёһоной забхай зайдан, эмхи гуримгүй ябадалые манай дунда дэлгэрүүлхээ хүсэдэг, тогтууригүй хүнүүдые доройтуулха, муудуулхые һэдэдэг хүнүүд үшөөл бии байна. Социалис, коммунис обществын үндэһэ һууриие дайсад һуларуулхаяа оролдоно.

Марксизм-ленинизмын һургаалые үндэһэ болгохо зуураа, бидэнэр нэрэ хүндэтэй хүнүүдэй түлөөбди гэжэ партимнай хэлэдэг байгаа, хэлэнэшье. Хүдэлмэришэн анги, коммунизм байгуулагша арад зон аша габьяата нэрэ хүндэтэй хүнүүдтэй, ударидагшатай байха ёһотой. Совет арадай шалгармал ударидагшань манай Коммунис парти, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитет мүн. Тэндэ партиимнай, ороноймнай эгээл хүндэтэй хүнүүд һунгагдадаг.

Совет общество гээшэмнай ямар нэгэн түхэл дүрсэгүй юумэн бэшэ, харин шэнэ дэлхэй байгуулагшадай тон эмхидэлтэй общество мүн. Ушар ёһо мэдэхэ олон олон миллион хүнүүдһээ бүридэдэг манай социалис общество хадаа зүндөө үүдхэлгын ёһоор эмхидхэгдэнхэй бэшэ, харин социалис агууехэ ёһо гуримуудай үндэһөөр эмхидхэгдэнхэй юм. Тэдэ ёһо гуримуудай эгээн шухала үндэһэ һууринь марксизм-ленинизмын һургаал мүн. Дайсадай урдаһаа тэмсэжэ, агууехэ Ленинэй байгуулан бэхижүүлһэн манай Коммунис парти тэрэ һургаалай туг баригшань мүн. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Эмхи гуримтай, ушар ёһо мэдэдэг дээрэһээ социалис общество хүсэтэй юм. Бүхы ажабайдалдамнай, хүн түрэлтэнэй агуу нангин уг зорилго — коммунизм тээшэ энэ обществын саашадаа дабшахын түлөө тэмсэдэг тэмсэлдэмнай жэгдэ зохид ажалай эрхилэгдэхын тула общество доторхи бүхы хүсэнүүднай зүбөөр хубаарилагдан табигдаха зэргэтэй. Эдэ бүгэдые хэн эмхидхэжэ шадаха, хэн эмхидхэхэ ёһотой гээшэб? Коммунистнуудай парти! Парти өөрынгөө дундаһаа хүтэлбэрилхы ядро шэлэжэ дэбжүүлдэг, тэрээндэнь нэрэ түрэдэ хүрэмэ, шалгармал эрхим хүтэлбэрилэгшэд һунгагдадаг байна.

Энээн тухай хэлэхэдээ, партидотор өөрынгөө эзэлдэг ямар нэгэн онсо байдалые хараадаа абана гэжэ намайе хэншье һанахагүй бэзэ гэжэ бодоноб. Би 69 хүрөөб, иигэжэ хэлэхэ эрхэтэй байнаб. **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).** Мүнөө партида, гүрэндэ эзэлжэ байгаа тушаалые минии мүнхэдөө эзэлээд байжа шадахагүйе хүн бүхэн мэдэнэ ха юм.

Тиимэһээ энээн тухайда хэлэхэдээ, би өөр тухайгаа хэлэнэ бэшэб, харин манай ленинскэ парти тухай, совет арад тухай, коммунизмын агуу нангин хэрэг тухай хэлэнэб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Общество дотор ганса нэгэн хүнэй дүүргэхэ үүргые имагтал өөрынгөө аша туһаар, өөрынгөө тушаалаар, өөрынгөө хубиин хэрэгээр хизаарлан ойлгодог хүн муу хүтэлбэрилэгшэ гээшэ. Бидэ, коммунистнууд, коммунис хүдэлөөнэй илан мандаха тухай, коммунис партиин агууехэ хэрэг тухай, тэрэ партиин зүб эмхидэлэй тухай, тэрэнэй саашадаашье хүдэлмэришэн ангиин, арад зоной түрүү отряд байхаар, совет хүнүүдые манай эсэсэй илалтада, коммунис общество байгуулгада жагсаан хүтэлхын тула хүсэнүүдээ зүбөөр хубаарилан табиха тухай оролдонобди. **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

Энээниие ойлгодоггүй, алибаа асуудалнуудые холидог, худхадаг хүнүүд манай дунда дайралдаһаар. Ганса нэгэн хүндэ шүтэлгын урдаһаа партиин тэмсэдэг болоһон дээрэһээ, нэрэ хүндэтэй хүнүүдэй урдаһаашье тэмсэжэ болохо юм гэжэ тиимэ хүнүүд һанадаг. Иигэжэ һанаха гээшэ марксистско-ленинскэ ойлгомжо огто бэшэ юм.

Совет обществын бүхы ажабайдалда манай партиин эмхидхэлэй, залан ударидахы ямар ехэ үүргэ дүүргэдэгые коммунизмын дайсад мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэ дайсад партида арадаймнай этигэдэг этигэл найдабариие һуларуулхын тула, партиин нэрэ хүндые бууруулхын тула, марксистско-ленинскэ үзэл сурталай үндэһэ һууриие һуларуулхын тула бүхы шадалаараа оролдоно. Тиимэһээ тэдэнэр коммунистическэ болон буржуазна үзэл сурталнуудай амгалан ёһоор зэргэ оршохо тухай асуудал миинтэ табина бэшэл. Энэ эрилтээр далда хэжэ, тэдэ дайсад хадаа манай орон дотор, социализмын бусад оронууд дотор забхайралгын хүдэлмэри ябуулхаяа хүсэнэ бшуу.

Тиигэжэ шадахагүйт, господинууд! Буржуазин үзэл бодолдо сүлөө олгохын тула, манай байдалые хардаха, гүрдэхэ, тогтууригүй хүнүүдэй һанал бодолые забхайруулха эрхэ социализмын дайсадта олгохын тула манай оронуудай арадууд засаг түрэеэ гартаа абаа бэшэ, социалис гурим тогтоогоод, коммунизм тээшэ замаар мүнөө тэдэнэр дабшажа ябаа бэшэ юмэл.

Һаяхан Англиин нэгэ хэблэлшэтэй хөөрэлдөө һэм. Буржуазна зуу гаран газетэнүүдые хэблэн гаргадаг тэрэ хүн намда иигэжэ хэлээ һэн:

— Господин Хрущев, өөрынгөө газетэнүүдые Москвада худалдахыемни намда Та зүбшөөхэ хаяат?

— Та ехэ орёо асуудал табибат, бодожо үзэхэ хэрэгтэй, — гэжэ би тэрээндэ харюусаа һэм.

— Хэрбээ тэдэ газетэнүүдэйнгээ нэгэнэйнь редактораар «Известиин» редактор Аджубейе томилоо һаамни яаха байнат?

— Тиигээ бол, хэрэг ушар ондоо ааб даа. **(Зал соо энеэдэн болоно).** Тиигээ һаатнай зүбшөөхэ байнаб: хэрбээ Аджубейе гү, али манай газетын ондоо редакторые танай газетын редактораар томилоо һаатнай, тэрэ газетэ Советскэ Союз дотор хаа хаанагүй худалдагдаха байха. Та энээниие зүбшөөхэ байна гүт? **(Шэмээтэй болоно. Зал соо энеэлдэнэ. Нэрьемэ альга ташалга болоно).**

— Үгы даа, тиигээ һаа намда туһа болохогүй байна, — гэжэ тэрэ хэблэлшэ мэдүүлээ һэн.

— Зай, хэрбээ тиимэ юм һаань, би танда юушье дурадхажа шадахагүй байнаб. Та энэ асуудал табяад, тиимэ эрилтэ хэһэн байнат. Харин мүнөө болоходоо тиимэ юумэн танда туһа болохогүй гэжэ хэлэнэт. Теэд өөһэдынгөө редакторые табяагүй һаамнай, танай газетэ тараахада манда аша туһагүй байна.

Харана бээзэт, Англиин капиталист экономическа талаһаа гадна, мүн политическэ талаараашье тэрээндэ ямар юумэн хэрэгтэйб гэжэ мэдэжэ байна, харин манай зарим хүнүүд энээниие ойлгоногүй. Тэдэнэр буржуазин номнолой нүлөөдэ ороод, тэндэ сүлөөтэ общество байна, тэндэ юушье хэжэ болохо шэнгеэр һанана. Тиимэ хүнүүднай энэ «сүлөөтэ общество» дотор байгаад үзэгшэ һай, тиигээ һаа тэндэ ямар общество байһыень мэдэхэ һэн. Аха заха үеын хүнүүд тэрэ «сүлөөтэ общество» дотор байгаад, ажаллажа үзэһэн юм. Фабрикын гү, али заводой эзэн мание намнажархигша аа гү, ажал хүдэлмэри бэдэржэ ябагша аа гүбди гэжэ хүдэлмэришэд юунһээшье ехээр айдаг бэлэй. Харин манай тон олонхи хүнүүд энээниие ойлгодоггүй. Би пенсидэ гарамаар наһатай болонхойб, харин Советскэ Союзай шэнэ үеын хүдэлмэришэд ажалгүй байха гээшэ юун гээшэб гэжэ мэдэдэггүй. Ажалгүй байхаһаа байтагай, хүдэлмэригүй үлэгшэ гүб гэжэ хододоо айжа ябаха гээшые манайхин мэдэдэггүй.

Капитализмын үзэл бодол номногшодой шашалдадаг «сүлөөтэ общество» гэдэгынь юун гээшэб? Капиталист иигэжэ хэлэдэг: би хэнииешье шэлэжэ абаха эрхэтэйб, би өөрынгөө заводто, өөрынгөө фабрикада тэды шэнээн хүдэлмэрилэгшэдые абажа шадахаб, теэд абахагүйшье гээ һаа минии дуран. Энэ минии предприяти ха юм! Тиигээд хүдэлмэришэн тэндэ баһал «сүлөөтэй» мэтэ һанагдадаг: капиталистда хүдэлмэри хэхээ тэрэ ошохошье гээ һаа ошохо, үгышье һаа үгы. Хуулиин ёһоор һаа, бүгэдэ зүб шэнги хэбэртэй. Теэд үлэсхэлэн гээшэ юуб? Үлэсхэлэн гээшэ капиталис гүрэнүүдэй гол хохидол мүн. Үлэсхэлэн хадаа хүдэлмэришэдые, ажалша бүхы хүнүүдые капиталистнуудта ажаллахыень баадхадаг.

Совет арад капиталистнуудай үзүүлдэг энэ гасалангые үгы хэһэн, мүн капиталистнуудые өөһэдыеньшье орогүй намнаһан байна. Арад зон өөһэдынгөө ажалша гарта бүхы юумые, үйлэдбэриин бүхы хэрэгсэлнүүдые оруулаа. Манай орон дотор, мүн социализмын бусад оронуудта болоһон юумые шал тэнэг хүн бэшэл һаа ойлгонгүй байхын аргагүй, капитализмын номнолой нүлөөндэ орожо болохогүй. Бүхы ушар удхыень һайн ойлгохо, боложо байһан юумые зүбөөр сэгнэхэ хэрэгтэй.

Социализмын оронуудай хүн зон мүнөөдөө бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной гурбанай нэгэ хубинь болоно, гэхэ зуура капиталис ёһо гуримтай хуушан дэлхэй үшөөл ехэ хүсэтэй байһаар. Хосорон һалажа байгаа энэ хуушан дэлхэй тэмсэхээ болёогүй, харин өөрынгөө зонхилолго һунаахын, шэнэ дэлхэйн илалта һаатуулхын тулада али бүхы юумэ хэнэ.

Бидэ имагта гайхамшаг үе сагта ажаһуунабди. Шэнэ дэлхэйе байгуулагшадай нягта нэгэдэлтэй, батажан мандагша общество байгуулан, түгэлдэр экономико бии болгообди, хүсэн түгэс армитайбди. Ракетнэ зэбсэг, атомна ба водородно бомбонуудые бии болгообди, тиимэһээ империалистнууд мүнөө манай ойро хүрэхээ айна. Эдэнэй ойронь хүрэжэ болохо байгаабди, теэд үүдхэһэн дайндаа өөһэдөө хосорхолди гэжэ тэдэнэр хэлэнэ. Нээрээшье тиимэл байха. Тэдэнэр хосорхоһоо айгаад, бидэндэ, социализмын оронуудта добтолхоһоо татагасана. Тиихэдээ муу бэшэл даа. Сэрэгэй хүсөөр добтолжо, бидэниие бута сохихо бди гэжэ империалистнууд найдахаяа болинхой. Энэ хадаа манай ехэ түйлалта болоно, нүхэдүүд. **(Үни удаан альга ташалга).**

Экономикын хүгжэлтые абаад харая. Маниие хамажа хаяхабди, экономическа талаарнь няза дарахабди гэжэ урдань тэдэнэр хэлэдэг байгаа. Харин мүнөө юун болооб? Жэшээлхэдэ, американска нэгэ экономистын бэшэһые мүнөөдэр уншааб. Ородууд булад ба цемент үйлэдбэрилгын талаар Америкые 2—3 жэлэй турша соо хүсэхэнь хаш гэжэ тэрэ бэшэнэ.

Цементын талаар хүсэнхэйлди, — **гэжэ хэлэхэ дуулана.**

Н. С. Хрущев: — Тиимэл даа, цементын талаар тэдэниие үни хүсөөд, ахижа гаранхайбди. Булад үйлэдбэрилгын талаар мэнэ мэнэ хүсэхээ байнабди. Гэхэтэй хамта, энэмнай ороной хүсэ шадалые элирхэйлдэг, промышленна тон шухала продукци ха юм. Тиимэ болохолоороо, экономико хүгжөөлгын талааршье мүнөө манай байдал тон һайжараа, бидэниие сохихо, капитализмын бусалтагүйгөөр алдаһан булюу байдал дахинаа һэргээхэ гэһэн империалистнуудай найдабари хосороо.

Тиихэдээ тэдэндэ ямар найдабари үлэһэн болоноб? Үзэл сурталай талаар бидэндэ нүлөөлөөд туршаха, манай зайлашагүй илаха байһанда совет хүнүүдэй этигэлые хэлбэрүүлээд туршаха, үзэл сурталай талаар тогтууригүй хүнүүдые өөрынгөө тала тээшэ татаад үзэхэ гэжэ һэдэнэ. Капиталис дэлхэй ямар һайн гээшэб, зохёон байгуулхы ямар сүлөө хүнүүдтэ үгэнэ гээшэб — һанаанда ороһон лэ юумэеэ зурахадашье, бэшэхэдэшье болохо байнал гэнэ. Капитализмын номнолшод энэ шэглэлээр бидэниие ехээр добтолдог болонхой. Манай зарим хүнүүд, тэдэнэй дунда буурал толгойтой болоһон уран зохёолшодшье хилын саана гараад, хүгшэрһэн тахяа шэнгеэр: маниие тэндэ ямар һайнаар угтаа гээшэб, тэндэ ямар һонин юумэ хараа гээшэбибди... гэжэ байжа гонгинолдоһон байха.

Энэнь Максим Горькиин бэшээшэһээ тад ондоо бшуу. Америкэдэ ошоод ерэһэн тухайдаа тэрэнэй юун гэжэ бэшэһые һанана бээзэт. Шара шолмосой зонхилолго тухай бүхы дэлхэйдэ хөөрөө бэлэй. Мүн тэндэ небоскрёбуудые хараһан, Россинхиһаа ехэ юумын тэндэ үйлэдбэрилэгдэдэг байһые — тэдэ бүгэдые хараһан байгаа. Теэд, тиихынгээ хажуугаар мүн тэндэхи гол юумые: капиталай, шара шолмосой аймшагтай ааша ба засагые тодо һонороор хараһан байха юм.

Пролетарска уран зохёолшо Максим Горький Америкэдэ ошоод ябахадаа, тэрээниие ангиин хараа бодолой, эгээн түрүү ангиин — хүдэлмэришэн ангиин хараа бодолой талаар хараһан, тиимэһээ тэндэхи хамаг юумые өөрынгөө мэдэлдэ оруулһан, бүхы юумые һүйдхэһэн шара шолмосой зонхилолгые хараһан байгаа.

Манай зарим залуу, мүн Максим Горькиһоо һуратгүй һүүлдэ ажаһууһан наһажаалшье уран зохёолшод, хилын саана гараад, манайда үзэгдөө харагдаагүй, һамгадай панталонуудые харамсаараа — Америкэ гээшэмнай иимэл ха юм даа, манһаа үлүүгээр панталонуудые оёдог байха юм..., — гээд һанаа алдадаг байна. Ядаһан лэ амитад байнат, юу хэлэхэбши даа! **(Зал соо энеэдэн гарана. (Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга болоно).**

Ангиин хараа бодолые хара амяа хараһан хараа бодолоор эшэшэгүй һэлгэжэ, бүхы юумые һамгадай панталоной үнгэһөө дулдыдуулан сэгнэжэ болохогүйл, нүхэдүүд.

Космонавтнуудые һуулгаһан корабльнуудые американецуудһаа урид замбуулин тээшэ табяа һэмди, манай замбуулинай онгосонууд дэлхэйе миил гурба дахин тойроо бэшэ, харин Андриян Николаев мэтын хүнүүд дүрбэн сүүдхэ шахуу сагай турша соо замбуулин юртэмсын аглагаар 64 дахин тойрожо дүүлин ниидээ һэмнай, тиимэ һэн туладаа хаанашье үзэгдөө харагдаагүй гоё панталонуудые зохихо болзор соо танай һамгадта бүтээхэлди! **(Зал соо энеэдэн гарана. Нэрьемэ үни альга ташалга болоно).**

Энэ мэтын эдлэл хэрэгсэлнүүдые мүнөөдөө хилын саанахиһаа муушагаар хэнэбди гэжэ мэдэрнэбди. Юундэб гэхэдэ, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүхы талаарнь хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө гол хүсэлэлгэ зорюулжа байнабди. Энэмнай тон зүб, тиигээгүй һаа — манай гол зорилго шиидхэгдэжэ шадагдахагүй, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа шадахагүйлди.

Моригүйгөөр юушье хэжэ шадахагүйб гэжэ хуушан сагай таряашаншье мэдэдэг байгаа. Хүгжэлтэ түгэс индустригүйгөөр, электрын элшэ хүсэгүйгөөр, булад, цемент, нүүрһэгүйгөөр, мүнөө сагай, тон оньһон нарин машинануудгүйгөөр шэнэ шатада гаража шадагдахагүй, хүгжэнги капиталис оронуудтай хэһэн экономическа мүрысөөндэ илажа шадагдахагүй, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ илажа шадагдахагүйл. Тиимэһээ манай бүхы экономикые хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин хараа шугам зүбөөр тодорхойлхо хэрэгтэй, манай урагшаа дабшаха зорилго эли тодо байха ёһотой. Манда хүсэн түгэс хими хэрэгтэй гэжэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые түргөөр хүгжөөхын тулада, арад зоной хэрэглэхэ эрхим һайн, гоё һайхан, үнээр хямда эд товар бүтээн гаргахын тулада шухала бүхы юумэ үгэхөөр промышленность манда хэрэгтэй гэжэ бидэ мүнөө хэлэнэбди.

Хэрбээ Майн 1-дэ наратай сэлмэг байгаа һаань, Майн 1-нэй жагсаалда али тухай гоёор хубсалһан хүнүүдэй гарахые харахалта. Манай хүнүүдэй жэл ерэхэ бүри улам һайнаар, бүри гоёор хубсалхыень, хүнүүдэй хубсаһанай, гэр байрын һайн болохые харахадаа ходо баярладагби. Мүнөө дэлхэй дээрэ хаанахиһаашье олон байрын гэрнүүдые баридаг болонхойбди! Зүгөөр, һайн гэгшын хубсаһан аад, заримдаа яла сала бэшэ гү, али эсхэбэриин талаар дутагдалтай байдаг. Энээнэй туладашье саг хэрэгтэй ха юм. Теэд энэнь гол шухала зүйл бэшэ. Зохихо сагай ерэхэдэ, манай хүнүүдшье хубсаһанай гоё һайхан, үнгэ зүһэ, фасондо анхарал ехээр хандуулдаг болохо.

Бидэнэй түйлаһан бата бэхи үндэһэ һуури — гол шухала зүйл мүн. Энэ хадаа арадай засаг, энэ хадаа манайда бодото дээрээ бэелүүлэгдэһэн социализм, энэ хадаа коммунизмын материально-техническэ байгуулалта болоно.

Буржуазна үзэл бодолдо эбсэшэгүй байха гээшэ мүнөө имагта удха шанартай болоо. Коммунис суртал ба бидэндэ харша буржуазна, капиталис үзэл бодолой хоорондын тэмсэл — тон хурса тэмсэл. Энэ тэмсэл бидэнэй хүсэд илатар үргэлжэлхэ байха. Энэ тэмсэлдэ бидэ илахабди, юундэб гэхэдэ, үнэн зүб юумын түлөө, арад түмэнэй үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэнэбди, арад зон өөрыгөө аршалжа шададаг, өөрынгөө үнэн зүб хэрэгые хамгаалжа шададаг. **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалга).**

Манай ороной арадуудай усадхан хаяһан юумэ хэзээшье һөөргөө тэхэрихэгүй. Арад зоной түйлаһан, батадхан мандуулһан хэрэг мүхэшэгүй мүнхэ. Энээниие түүхэ гэршэлнэ.

Манай ороной хүдэлмэришэн анги, ажалшад Ленинэй партиин ударидалга доро социалис революци хэхэ үедөө ангиингаа дайсадые бута сохиһон юм. Бидэнэр граждан дайнда илажа, дотоодын контрреволюциие, гадаадын интервентнүүдые һамна сохёо һэмди. Тэдэнэр революционно түйлалтануудыень арад зонһоо буляан абаха, капиталистнуудай ба помещигүүдэй засаг һэргээн бодхоохо гэжэ һэдэһэн байгаа.

Гитлеровскэ эзэмдэгшэдэй манда баадхаһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн манай арадта тон хүндэ туршалга болоо бэлэй. Европые барандань шахуу эзэмдэһэн, хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролые аюулда оруулһан фашис һүрэг дээрмэшэдые совет арад бута сохёо. Энэ дайн айхабтар ехэ гэмтэл үүсхэһэн, һандарал һүйдхэл ушаруулһан байна. Тус дайнда Советскэ Союз хүсэ шадалаа тон ехээр бараа, тиимэһээ өөрынгөө экономикые һэргээн бодхоожо шадахагүй, социализм хосорхо байха гэжэ социализмын дайсад багсааһан юм. Теэд, тэрэ бодомжонь бүтэхэгүй байшоо.

Манай орон үльгэр соо хэлэгдэдэг Феникс шубуун шэнгеэр, үнэһэ шандаруу сооһоо үндын бодоод, өөрынгөө экономикые тон богонихон болзор

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

соо хүгжөөн дэбжээжэ, һандарһан городууд болон тосхонуудые дахинаа һэргээн бодхоогоо, экономическа хүгжэлтын талаар, эрдэм, соёл ба техникэ хүгжөөлгын талаар бүри хурдан түргэнөөр урагшаа дабшажа байна.

Дэлхэйн бүмбэрсэгые тойрон ниидэхэ хэмэл одод, замбуулинай станцинууд ба хүниие һуулган ниидэхэ замбуулинай онгосонуудые хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн табиха арга олгоһон гайхамшаг хүсэтэ ракетэнүүдые хамагһаа түрүүлэн бүтээгээбди. Айхабтар ехэ хэмжээтэй шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһан, дэлхэй дээрэ эгээн ехэ гидроэлектростанцинуудые манай Эхэ ороной ехэ мүрэнүүд дээрэ баряабди, барижа байнабди. Атомай хүсые амгалан хэрэгтэ, хүн зоной аша туһада хэрэглэдэг болообди.

Совет эрдэм, техникэ болон соёл культурын туйлалтанууд, эсэшэ сусашагүй барилгаша, дэлхэйе шэнэдхэн хубилгагша совет арадай асари ехэ эршэ зориг, зохёон байгуулха ажал ябуулга бүхы дэлхэйе гайхуулан, баясуулна. Ажалшад өөһэдөө, капиталистнуудай зонхилолгогүйгөөр общество хүтэлжэ шадахагүй эдэнэр экономико, техникэ ба эрдэм наукын хүгжэлтэ хангажа шадахагүй, капитализмын замда дахинаа орохо гэдэг үгэ хүүрэй шал худал байһые совет арад өөрынгөө ажабайдалаар, бодото хэрэгээр, баатарлиг тэмсэлээр, шэн зоригто ажалаар элирүүлээ.

Мүнөө бидэ экономическа тон ехэ нөөсэ хүсэтэй болообди, оронoймнай хүсэ шадал айхабтар ехэ болоо, тиимэһээ дайсанай ямаршье заналтанууд манда аймшагтай бэшэ. Советскэ Союзнай ээрхэг түримхэй хүсэнүүдтэ харюу үгэхөөр янза бүриин эгээн оньһон нарин зэбсэгүүдтэй болонхой. Советскэ Союзай, социалис оронуудай хүсэн империализмын оронуудай хүсэнтэй тэн тэрээ болоо гэжэ империализмын удамаршадшье мэдэрнэ. Тэдэнэр тиигэжэ үгөөрөө мэдэрхэ зуураа, социализмын улам ургажа байгаа хүсэн мүнөө империалис гүрэнүүдэй хүсэнһөө булюу болоо гэжэ үнэндөө ойлгоно.

Ушар удхань гансашье буу зэбсэгэй тоо ба шанарһаа бэшэ, мүн эб найрамдалда дуратайшуулай ба ээрхэг түримхэйнэрэй хүсэ шадалай юрэнхы бүридэлһөө бололсоно. Социализмын тала тээшэ хүн түрэлтэнэй олонхиин талархал хандуулагдана. Капитализмын дарлаһан бүхы оронуудай арадууд, мүн колониальна дарлалтаһаа үшөө хүсэд сүлөөрөөдүй арадууд илангаяа мантай хамта дабшалсана.

Буржуазна номнолшод юун дээрэһээ үзэл сурталай талаар эбсэхэ һанал бодол манда баадхаха һэдэлгэ гарган, һүүлэй үедэ ехээр оролдоноб? Социализмые хүсөөр, зэбсэгтэ тэмсэлээр, экономическа блокадаар һүнөөхэ гэһэн тэдэнэрэй бүхы һэдэлгэнь орогүй буруу һүрөөд, манай зэргые суртал бодолой талаар задагайруулха, түрүүшын ээлжээндэ шэнэ байдал мандуулха зам бүхы хүн түрэлтэндэ гаргажа байгаа совет арадые суртал бодолой талаарнь задагайруулха гэжэ оролдоно.

Иимэ аргаар өөһэдынгөө зорилго бэелүүлхэбди гэжэ тоолодог дайсадай тулюур һэдэлгые наада баринабди.

Совет арад өөрынгөө дайшалхы манлайе — Коммунис партиие тойрон хэзээ хэзээнэйхиһээ нягтаар жагсанхай, мүн марксизм-ленинизмын һургаал манай ороной арадуудай дайшалхы туг болонхой. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Буржуазна хархис номнолшод тогтууригүй хүнүүдтэ хархис муухай нүлөөгөө халдаахын тула али бүхы арга мүр бэдэрнэ. Мүнөө манай общество дотор наһажаал ба залуу хүнүүдэй «хоорондын асуудал» гаранхай гэжэ өөһэдынгөө һанаашалһан найдабаряар һанаагаа заһана. Тэдэнэй һанамжын ёһоор, ангиин байлдаанууд соогуур шанга хатуужал олоһон, тиимэһээ буржуазна үзэл бодолой нүлөөндэ орохогүй ахамад нүхэдэй, революционно үетэнэй хойноһоо совет залуу үетэн дагахагүй шэнги болоно. Совет залуушуул тогтууригүй, тиимэһээ тэрээниие зүб замһаань хадууруулжа болохо гэнэ. Социализмын дайсад энэ мэтын хорото номнол хэжэ, манай совет байгуулалтын хүсэ шадалые һандарган бууруулха һэдэлгэ гаргана.

Энээн тушаа юун гэжэ хэлэлтэйб? Дайсад өөрынхеэрээл болодог ха юм даа. Тэдэнэр совет залуушуулые буржуазна обывательнуудай нюдөөр харана. Үбгэ эсэгэнэр ба эсэгэнэрэйнгээ баатар габьяата ёһо заншалай үндэһөөр урган хүмүүжэһэн алдарта совет залуушуул коммунизм байгуулха замаар эдээнтээ хамта, нэгэ жагсаалаар дабшана. Хэрбээ хуушан үзэл бодолтой зарим залуу хүнүүд тохёолдобошье, тэдэнэр манай залуушуулай түхэл шэнжые тодорхойлхогүй байна.

Манайда залуушуулай хуушан үетэнэй хоорондо ямаршье зүришэлдөөн байгаагүй, байнашьегүй. Хэниие залуу гү, али үбгэн гэжэ тоолoлтойб? Манай һанамжын ёһоор, хэтэдээ залуу, батажан мандагша марксистско-ленинскэ һургаалай эгээн түрүү хараа бодол баримталдаг хүн лэ залуу байна. **(Үни удаан альга ташалга).**

Марксизм зуу холо гаран жэлэй туршада оршон мандажа байна. Тус һургаал хуушараа, мүнөө сагта хэрэггүй болоо гэхэ мэтээр хэлэжэ, тэрээниие һалаһанда тоолохо гэжэ дайсад энэ үе соо нэгэнтэ бэшэ һэдэдэг байгаа. Харин марксизм-ленинизмын мүнхэ һургаал оршон мандажа, улам хүгжэжэ байдаг, өөрынгөө дайшалхы тугууд доро түг түмэн хүнүүдые элсүүлнэ, олон оронууд болон арадуудай ажабайдал тодорхойлно.

Манай обществын зарим хүнүүд, үзэл сурталай талаар эбсэжэ зэргэ оршохо хараа бодол баримталдаг, шэнэ юумэ үүсхэһэн хэбэртэйгээр хуурмаг бодол номнодог хүнүүд эдэмнай ямар үзэл бодол гээшэб, энээниие хэн зохёогоо юм, ямар зорилгоор энэ мэтын үзэл бодолнууд тараагданаб? гэжэ үни бодожо үзэхэ ёһотой байгаа. Буржуазна хорото муухай үзэл бодол тараадаг, бусадай хэлэһээр хэлэдэг хүн хадаа коммунизмда эсэргүү, марксизм-ленинизмын һургаалда урбалгын замда зайлашагүй ороно.

Коммунис партимнай иимэ үзэл бодолнуудта, энээниие тараагшадта ходоо эсэргүүсэн тэмсэдэг байгаа, тэмсэхэшье байха, манай үзэл сурталай арюун сэбэр байлгые, марксистско-ленинскэ һургаалай арюун сэбэр байлгые хододоо хамгаалдаг байгаа, хамгаалхашье байха. Уран мэргэжэлтэ интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзаһан уулзалгануудһаа хойшо болоһон зүблөөнүүд, олон тоото суглаанууд юу харуулааб гэхэдэ, манай арадай интеллигенци өөрынгөө урдахи зорилгые, арадай үмэнэхи харюусалгаяа зүбөөр ойлгодог байна. Энэ интеллигенци зохёон байгуулхы бүхы ажал ябуулгадаа марксизм-ленинизмын һургаалые хүтэлбэри болгоно.

Нүхэдүүд! Россин Федерациин промышленностиин ба барилгын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн бүтэмжэтэй, зохид оршон байдалда үнгэрөө. Эндэ нилээд олон һонирхолтой бодомжонууд, дурадхалнууд хэлэгдээ. Үйлэдбэриин даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхын тулада, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукци бүтээлгэдэ зорюулагдан гаргагдадаг зөөри хорооxын, продукциин өөрынь үные хямдаруулхын тулада, ажал хэрэгээ хайшан гээд һайнаар эмхидхэхэб гэһэн анхарал оролдолго хүн бүхэнэй хэлэһэн үгэ дотор харагдаа.

Энэнь бидэнэр бүгэдые баясуулна, манай урда табигдаһан бүхы зорилгонууд амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ гэһэн найдабари түрүүлнэ. **(Үни удаан альга ташалга).**

ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр эмхидхэхы хубилалтануудые хэһэнһэймнай хойшо тон багахан саг үнгэрөө. Тиигэбэшье, энэ үе соо хэһэн юумэмнай, туйлаһан үрэ дүнгүүднай (энээн тухай эндэ үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглээ) юу харуулааб гэхэдэ, өөһэдынгөө шиидхэбэреэр зүб хараа шэглэл һунган абаһан байнабди.

Манай партиин Центральна Комитедэй үмэнэһөө нүхэд, таанадые, уласхоорондын пролетариадай һайндэр—Майн 1-нэй болохоёо байһантай дашарамдуулан, түгэсхэл дотороо амаршалха, таанадаар дамжуулан промышленностиин, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, совет интеллигенцидэ, манай алдарта Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэдтэ амаршалгатайгаар хандахые хүсэхэ байнаб. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Совет арад энэ баярай һайндэрые коммунизм байгуулха хэрэгтэ туйлагдаһан тон ехэ шэнэ амжалтануудтайгаар, ажалай шэнэ илалтануудтайгаар угтажа байна. **(Үни удаан альга ташалга).**

Социализм байгуулгын замда ороод, тэрэ замаар бата найдамтай дабшажа байгаа аха дүү Кубын арадай вождь, нүхэр Фидель Кастрын мүнөө манай орондо ерэхэеэ байһантай дашарамдуулан, онсо хананги байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхэ хүсэлэнтэйб. **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга).**

Нүхэр Кастро албан тушаалай хэрэгээ[illegible] анха түрүү[illegible] най орондо[illegible] лэн засаг тү[illegible] һан, социал[illegible] замда орон[illegible] ветскэ Союз[illegible] дань угаа б[illegible] **(Нэрьемэ ал[illegible]**

Манай г[illegible] Фидель Каст[illegible] хые, тиихэдэ[illegible] та Кубын ара[illegible] мэдүүлхые, ре[illegible] таршалгыень[illegible] жа байһанаа[illegible] дүүлхые бүхы[illegible] дэбжэлтэтэй[illegible] на гэжэ би[illegible] Кубын хүнд[illegible] нүхэрэй яба[illegible] хаа хаанагүй[illegible] хүнүүд үнэн[illegible] баясхалантай[illegible] ха. **(Нэрьемэ[illegible]**

* *

Нүхэдүүд! [illegible] гуулгын агуу[illegible] олон миллио[illegible] зоригто ажа[illegible] коммунис ёһо[illegible] үзэл суртал[illegible] ушарһаа парт[illegible] ба соёл сурта[illegible] асуудалнууд[illegible] һаршагүй хо[illegible] эдэ асуудалну[illegible] ленинскэ парт[illegible] хододоо ханд[illegible] **(Нэрьемэ аль[illegible]**

Ажал хүдэл[illegible] низм байгуул[illegible] грамма бэелү[illegible] ри ехэ шэнэ[illegible] туйлахыетнай[illegible] шөөгыт! **(Нэрь[illegible] альга ташал[illegible] дээрээ бодоб[illegible]**

АЙЛШАНАА АХА ДҮҮ ЁҺООР УГТАЛГА, ХАНИНАРАЙ ЭНЭРХЫ СЭД[illegible]

шадаха, юуб гэхэдэ тэрэнэй хүсэ шадал барагдашагүй ехэ гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ тон зүбөөр тоолодог юм.

Бидэнэр модон анзаһанһаа эхилһэн зомди, мүнөө болоод байхадаа бидэнэр атомай эди шэдитэ хүсые хүнэй аша туһада табижа шадаабди. Улаан талмай дээгүүр эгээн түрүүшынхеэ ниидэһэн совет түрүүшын самолёдые харахадаа, Владимир Ильич Ленинэй ехээр баярлаһые бидэнэр һананабди. Мүнөө совет хүн өөрынгөө ухаан бодолой, хүсэ шадалай, оюун бодолой, ажалай ашаар газарай татасые гаталаад, захагүй замбуулин руу дэлхэйдэ эгээн түрүүшынхеэ гаража шадаал. Шэнэ барилгануудай абяан шуууянай дуулдахагүй гү, али мүнөө үеын эгээл шэнэ түхеэрэлгэтэй предприятинууд болон электростанцинуудай баригдадаггүй, совхозууд болон городуудай байгуулатдадаггүй газар гэжэ совет ороной нюдэ алдама ехэ газар дайда дээрэ улам улам үсөөн боложо байнал.

Тиигэбэшье бидэнэр, коммунистнар, бүхы юумые байһан сооһь хаража үзэдэг хүнүүд хадаа үшөө шиидхэгдээгүй зорилгонууд ехэ бии гэжэ хараадаа абанаобди. Тиимэһээ бидэнэр Эхэ оронoйнгоо экономическа түгэлдэр хүсые саашадань бэхижүүлхын, совет арадай ажаһуудалай хэмжээе дээшэлүүлхын тулада саашадаашье оролдосотойгоор ажаллахабди.

Хүндэтэ Кубын ханинар, манай Эхэ ороной газаа талын түхэл маягай хубилһые мини лэ харахагүйт. Шэнэ, коммунис шэнжэтэй хүнүүд бии болохо. Коммунизм гээшэмнай манай газар дайдын газаахи шэнжэ тэмдэгые хубилгадаг олон миллион хүнүүдэй революционно зохёон байгуулхы ажал байхаһаа гадна, мүн ниитын байдалай байгууламжые хубилгадаг юумэл. Коммунизм гээшэмнай эгээл революционно марксистско-ленинскэ үзэл суртал мүн.

Бүхы түүхэ дотороо хүн түрэлтэнэй байгуулһан хамаг һайн һайхан юумые коммунизм элирхэйлэн харуулна. Үнгэрһэн үе сагай агууехэ революционернүүдэй, манай хүндэтэ Ильичэй һанажа хүсэжэ ябаһан юумэ мүнөө бодото дээрээ бэелүүлэгдээ гэжэ смогорхолтойгоор хэлэжэ шадаха байнабди.

Кубын хүндэтэ аха дүүнэр!

Ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэрэй — Майн 1-нэй урда тээхэнэ таанадтайгаа уулзажа байнабди. Манай хани нүхэр Фидельтэй, Кубын арадай вождь болон национальна герой, Кубын марксистско-ленинскэ партиин хүтэлбэрилэгшэтэй сугтаа энэ һайндэр тэмдэглэхэ байһан ушар хадаа манай һайндэрэй баяр баясхаланиие улам хүсэтэйгөөр бадаруулна.

Совет болон Кубын арадуудай хани нүхэсэл хадаа уласхоорондын пролетариадай һаналаа нэгэдэлгын толотомо элирхэйлэл болоно. Энэ хадаа капиталда эсэргүү, социализм байгуулхын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхын түлөө ажалшадта тон шухала байна. «Бүхы ороной пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн коммунистнуудай дайшалхы уряал мүнөө үедэ онсо ехэ хүсэтэйгөөр зэдэлнэ. Юуб гэхэдэ, империализмда эсэргүү тэмсэлэй фронт бүхы оронууд болон континентнүүдтэ улам үргэдэжэ байна бшуу.

Пролетарска интернационализмын ёһоор ленинскэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн совет арад хадаа өөрынгөө эрхэ сүлөө болон бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа бүхы арадуудта, Азиин, Африкын, Латиин Америкын бэеэ даанги залуу гүрэнүүдтэ аха дүүгэй туһаламжа үзүүлнэ.

Совет засагай тогтоһон сагһаа хойшо пролетарска һанал нэгэдэлгын Улаан тугые хододоо дээрэ үргэжэ ябаһанаараа совет хүнүүд омогорхоно.

Хүндэтэ нүхэр, Фидель!

Москваһаа Гавана хүрэтэр 11 мянган километр шахуу болоно. Энэ ехэхэн забһар зай гээшэ ааб даа. Гэбэшье революционно Куба хадаа манда дүтэшье, хүндэтэйшье байна. Нёдондо жэлэй октябриин һанаа зоборитой үдэрнүүдтэ, Кубада империалис добтолгын аюулай тохёолдоод байхада, бүхы совет арад тантаяа байгаа. Кубын арадай гаргаһан баатаршалгые амаршалаа һэмди, тус райондо тохёолдоһон эрхэ байдалые гуримшуулха, сэрэгэй тулалдаа тохёолдуулхагүй, дайн сэрэгэй эхилхэ ябадалые һэргылхэ талаар Кубын революционно правительствын гаргаһан табан пунктнуудые һайшаагаа һэмди, мүн һайшаанашьебди.

Өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые хангахын, социалис ёһо гуримуудые бэелүүлхын түлөө үнэн зүб, һайн һайхан тэмсэлдэнь Кубын арадтай ээм ээмээрээ нэгэдэн совет арад хододоо зэргэлэн жагсаха гэжэ, хүндэтэ нүхэд, бүрин этигэхэдэтнай болоно.

Нүхэдүүд! Коммунизмын үзэл сурталай улам ехээр илан мандажа байһанай оршон үе сагта һайн һайхан сагта маанадууд ажаһуунабди! Манай агууехэ хэрэг баатарлиг алхамаар урагшаа дабшана. Социализмын улам ургажа байгаа амжалтанууд хадаа империализмда хатуу хүндэ сохилто боложо, тэрэниие һүрдөөнэ. Бүхы дэлхэй дээрэхи эрхэ байдал манай нюдэн дээрэ социализмын аша туһада улам ехээр хубилна. Ниитын шэнэ байгуулалта, коммунис шэнэ дэлхэйн хүнүүд ерээдүй сагые байгуулха байна!

Кубын хүндэтэ манай аха дүүнэр, бүхы совет хүнүүдэй зүгһөө Кубын баатарлиг арадта хүргэһэн зүрхэнэй амаршалга хүлеэн абыта. Эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай, демократиин болон социализмын түлөө арадуудай тэмсэлэй түүхэ дотор Кубын революционно баатаршалга хэтэ мүнхэдөө толорон яларжа байхал.

Баатарлиг Куба дээгүүр эрхэ сүлөөгэй болон социализмын туг хэтэ мүнхэдөө омог һайханаар мандажа байг лэ!

Совет болон Кубын арадуудай аха дүүгэй эбдэршэгүй хани нүхэсэл болон харилсан туһалалсалга бэхижэн хүгжэжэ байг лэ!

Социалис оронуудай агууехэ хани барисаан мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

Социализм болон коммунизмын шэнэ илалтанууд мандаха болтогой!

Вива Куба! **(Нүхэр Н. С. Хрущевой үгэ үни удаан саг соо үргэлжэлһэн, нэрьемэ альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалдаа).**

Нүхэр Фидель КАСТРЫН үгэ

Хүндэтэ нүхэр Никита Хрущев! Советскэ Союзай коммунис партиин Центральна Комитедһээ байлсаһан нүхэд! Министрнүүдэй Соведһээ байлсаһан нүхэд! Совет эрхэтэд! Дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд!

Хэлыень мэдэхэгүй аудиторидо хандаха зорилго минии урда нэн түрүүшынхеэ тохёолдобо. Гэбэшье, эндэ Кубын олохон студентнэр байлсана гээшэ ха, тэдэнэр минии хэлэһые эгээн түрүүн ойлгохо бээзэ. Манай нютагайхидай нэн түрүүлжэ альгаа ташаха, нэн түрүүлжэ энеэлдэхэ гү, али юрэдөө нэн түрүүн ойлгохо байһаниинь энэ бүхы хэрэгые зарим тэды орёо болгохонь гээшэ ааб даа. Теэд энэ асуудалые муу бэшэ оршуулагшатай байһан хадаа шиидхэжэ шадахабди гэжэ би найданаб.

Советскэ Союзда энэ хүрэжэ ерэлгэмнай маанадта сэдьхэл хүдэлгэмөөр айхабтар ехэ ушар байхаһаа гадна, түүхын, политикын, экономикын талаар айхабтар ехэ һонирхол үүсхэнэ.

Таанадта дуратай байһандаа, таанадай аша туһада уридшалан сэдьхэл зүрхэеэ хандуулжа, танай орондо маанадууд хүрэжэ ерээ ха юмбибди. Мүн бидэнэр танай ажабайдал хараха, танһаа һургаал абаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ерээ гээшэбди.

Манай үзэл бодол үнэн зүб бэшэ гэжэ манай дайсад һанажа болоо бээзэ. Теэд тэдэнэр эндүүрнэ. СССР-эй газар дайда дээрэ бууһан сагһаамнай хойшо 24 часһаа үлүү саг үнгэрөөд байна гээшэ. Совет арадтай танилсажа эхилээбди. Манай һанал бодол манай дайсадта ойлгогдоогүй байна.

«Бидэнэр, совет уладууд болон кубынхид, бэе бэеэ ойлголсоно гээшэбди» гэжэ би совет арадта хандаха байнаб, тиигэжэ өөрынгөө арадташье хэлэнэб. Совет хүнүүд яахадаа маниие ойлгоноб гэхэдэ, манай революци, манай хүсэл оролдолго, манай аюулта зүйлнүүдшье, манай бэрхэшээлнүүдшье тэдэнэй өөрынь революциие һануулна ха юм. Бидэнэр, кубынхид, совет хүнүүдые яахадаа ойлгонобибди гэхэдэ, бидэнэр тэдэнэй амжалтануудые, тэдэнэй илалтануудые, тэдэнэй элитэ туйлалтануудые бусад ямаршье уладһаа үлүүгээр сэгнэжэ шадаха байнабди. Үнэхөөр революци гээшэ өөрынгөө харгы зам дээрэ хэды һаад түбэг бэрхэшээлнүүдтэй болон дайсадтай ушардаг тухайдань бидэнэр мэдэнэбди.

Советскэ Союзай амжалтанууд энэ ороной ажалшадай булад шэнги хатуу зоригой, жэшээгүй хүсэл оролдолгын, баатар габьяагай ашаар туйлагдаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Манай хараһан бүхы юумэн, манай зүрхэ сэдьхэлдэ гүнзэгыгөөр хадуугдаһан бүхы ушар хэрэгүүд баяд ноёдуудаар бэшэ, хүрэнгэн баяшуулай засагаар бэшэ, мүлжэгшэ ангинуудаар бэшэ, буржуазна интеллигенцеэр бэшэ, харин урдань мүлжэлгэ дарлалта доро байһан юрын хүдэлмэришэд болон таряашадаар хэгдээ. Эдэ хүнүүд ороноо ударидаха дүршэлгүй байгаа, һургуули һудар дүүргээгүй, гиибэшье тон шэнэ орон нютаг байгуулаа, тон шэнэ общество байгуулаа, тиигээд доромжолуулагдажа байһан хүнүүд байһанаа өөрынгөө манлай болохо Коммунис партяар ударидагдаһан совет хүдэлмэришэд, таряашад болон ургаа.

Советскэ Союз шэнги үнэн байдалые имагтал тэдэнэр байгуулаа. Жэл бүри дээдэ һургуулинуудые дэлхэй дээрэ эгээн олон инженернүүд болон бусад мэргэжэлтэдэй дүүргэжэ байһан орониие, эрдэм бэлигээ эршэ хүсэтэйгөөр һалбаран хүгжэжэ байһан орониие, экономикые хүтэлбэрилхэ, түсэблэхэ, хүгжөөхэ туйлай баян дүй дүршэлтэй болоһон орониие тэдэнэр байгуулаа.

Тиимэл дээрэһээнь бидэнэр, революционернүүд эдэ бүгэдые эли тодоор хаража байнабди, тиин манай бодото гүн сэдьхэлэй баяр омогорхол дэлгэрүүлнэ. Гэбэшье дэлхэйн хүн түрэлтэнэй урда тон шэнэ хараа бодол нээжэ үгэһэн Советскэ Союзай пролетариадай габьяа гансахан энэ бэшэ. Тэрэ хадаа түүхын хүгжэлтын хараа шугамые хубилгажа, урдань һанаа үнөөндэ ороогүй ушар хэрэгүүдые бүтээхэ арга боломжо олгоо. Эндэ гансал ном һударта бэшэгдэһэн тобшолол тухай хэлэгдэнэ бэшэ, харин бодото ажабайдал тухай хэлэгдэнэ. Тиин бидэнэр энэ талаар бодото байдалай жэшээ боложо үгэнэбди.

Олон совет хүнүүд иигэжэ һурана: Кубын революциин болохо ямар арга байгааб? Тиимэ багахан, экономическа талаараа һула хүгжэнги орон дотор, янкиин империализмын мүлжэлгэ доро байһан орон дотор иимэ эрид ехэ хубилалта хэхэ ямар арга байгааб. Эгээл тиимэ дээрэһээнь совет хүнүүд Кубаар омогорхоно ха. Эгээл тиимэ дээрэһээ манай орон тушаа бидэнэр инаг дулаан, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэмэ хандалга бүхы талаһаа үзэнэ гээшэбди. Гэбэшье бидэнэр нэгэ иимэ ушарые хэзээдэшье мартадаггүйбди: Урда тээнь 1917 ондоородой революци болоһон дээрэһээ Кубын революциин болохо арга олдоо.

Советскэ Союзай үгы байгаа һаань, Кубадахи социалис революци болохо аргагүй байгаа. Гэбэшье Кубын революци Советскэ Союзаар хэгдээ гэһэн удхатай бэшэ. Хардалга, гүрдэлгэ, худал хуурмаг үгэнүүдые тараадаг дайсадшье Советскэ Союз тушаа иигэжэ үшөө хэлээдүй. Энэ юун гэһэн удхатайб гэбэл, Советскэ Союзай байгаагүй һаа, империалистнууд Латиин Америкын национально-сүлөөрэлгын ямаршье революциие дайлан дараха һэн. Империалистнуудай аша туһада хохидол хүргэхэдэнь буржуазна революциешье тэдэнэр дарадаг һаа, Латиин Америкын социалис революциие улам түрэгөөр дараха һэн. Хэрбээ Советскэ Союзай үгы байгаа һаа, империалистнуудай буу зэбсэгшье хэрэглэхэнь үлүү һэн. Тэдэнэр үгырэл үлэсхэлэнгөөр энэ революциие дараха һэн, тэрэниие тэдэнэр гансахан экономическа хүреэлэлтээр усадхан һалгааха бэлэй.

Теэд Советскэ Союзай оршон байгаа хадань манай революциие экономическа хүреэлэлтээр үгы хэхэ аргагүй байгаа. Империалистнууд элдэб янзын ааша гаргажа, саахар үйлэдбэрилхэ, худалдаха талаар манай эрхые хаһаа, гансахан энээхэн хэмжээн орон дотор үгырэл, үлэсхэлэн байдал дэлгэрүүлжэ, революциие дарахада хүсэд хүрэхэ юм. Тиигэбэшье һаань, манай саахар худалдан абажа, Советскэ Союз манда туһаламжа хүргөө. Империалистнууд нефть эльгээхэеэ болёо, энэнь ороной экономикые үгы хэхэдэ хүсэд хүрэхэ юм. Тиибэшье һаань, Советскэ Союз бидэндэ нефть эльгээгээ. Экономическа хэмжээ ябуулгануудайнгаа хэрэгтэй аша туһа үгэхэгүйдэнь, империалистнууд ээрхэг добтолго хэхэ түсэб табижа эхилээ. Капиталис нэгэшье орон манда буу зэбсэг худалдаха дурагүй байгаа. Эгээл тиихэ үедэ Советскэ Союз толгойлогшотой социалис лагериин оронууд шухала хэрэгтэй буу зэбсэг абалгадамнай туһалаа. Имагтал энэ туһаламжын ашаар, имагтал эдэ буу зэбсэгүүдээр Плайя-Хирондэ интервентнүүдые бута сохёобди.

Хэрбээ Советскэ Союзай үгы байгаа һаа, империалистнууд манай орондо сэрэгэй добтолго сэхэ хэхэеэ маргахагүй һэн. Имагтал Советскэ Союзай, бүхы социалис лагериин һүр хүсэн манай Эсэгэ орондо эсэргүү империалис ээрхэг добтолгые хазаарлан баряа. Тиимэ дээрэһээнь бидэнэр Советскэ Союзда гүнзэгы, хэтэ мүнхын баяр баясхалан хүргэдэгбди. Ямаршье арад хэршье үсөөн байгаашье һаа, хэршье холо байгаашье һаа, империалистнууд маниие хэһээлтэгүйгөөр үгы хэжэ шадахагүй гэһэн бата найдамтайгаар эгээл һайн ажабайдалай түлөө тэмсэл хэжэ шадаха гэжэ энэ ушар бидэниие этигүүлнэ. Тиихэ зуура, совет арадай габьяа туйлай ехэ, совет хүдэлмэришэдэй, тэдэнэй сэсэн мэргэн вождь Ленинэй, тэрэнэй байгуулһан партиин габьяа туйлай ехэ гэжэ харуулна.

Совет хүнүүд хүн түрэлтэнэй аша туһада хэһэн хамаг бүхы һайн һайхан ажал хэрэгээ мэдэрнэ гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Танай революциие хүгжөөн дэлгэрүүлхэ хэрэг хүнгэн бэшэ байгаа гэжэ бидэнэр мэдэнэбди, таанар туйлай ехэ хохидол үзөөт, туйлай олон ээрхэг түримхэй добтолгодо дайрагдаат гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Бидэнэр танай революциин түүхые мэдэнэбди. Уласхоорондын империалистнуудай хархис муухай үгэсэлгэ тухай бидэнэр мэдэнэбди. Танай орондо эсэргүү ээрхэг түримхэй добтолгонууд тухай бидэнэр мэдэнэбди.

Ээрхэг түримхэй фашис добтолгодо сохилто үгэжэ, СССР-эй туйлай ехэ хохидол үзэһэн тухай бидэнэр мэдэнэбди. Адхарһан шуһан тухай, хохидол, һандарал тухай бидэнэр мэдэнэбди.

Бидэнэр үсэгэлдэр Мурманск ерэхэдээ, шэнэ городые, оло мянган шэнэ гэр байрые хараабди. Мүн дайнай һүүлээр үлэһэн, һандаргагдаагүй нэгэшье гэргүй Мурманскые харуулһан фотографи бидэндэ харуулаа. Совет арад түрэл ороноо нэгэнтэ бэшэ шэнэдхэн байгуулаа гэжэ мэдэнэбди. Теэд совет арад бодомжотойгоор энээнээ хэнэ гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

Танай газар дээрэ орохо зуураа, энээниетнай этигэн харабабди. Советскэ Союз ерэһэн сасуугаа үзэһэн, хараһан юумэеэ бидэнэр хэзээдэшье мартахагүйбди. Мүлжэгшэ ангигүй, мүлжүүлэгшэ ангигүй обществотой бидэнэр түрүүшынхеэ уулзабабди. Ажалша арад зонтой бидэнэр уулзабабди. Тиимэ арад, тиимэ обществын байһан ушар үзэгдөө дуулдаагүй юумэн гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

Социализмын бүрин түгэс илаһан ороной ажалшадай эдэбхи үүсхэл, патриотизм, һайн һайхан ухаан бодолые бидэнэр харанабди. Эгээл тиимэ дээрэһээ Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа бүрин дүүргэгдэхэ, мүнөө үеын совет хүнүүд коммунизмда ажаһууха, тэрэнэй урагшаа дабшалтые хэншье зогсоожо шадахагүй байһандань бидэндэ зааханшье һэжэг түрэнэгүй. Танай хүдэлмэришэд, таряашадай юушье үгы байхада, тэдээндэ индустриальна үндэһэ һуури үгы байхада, мүнөөнэй дүй дүршэл үгы байхада, танай урагшаа дабшалтые зогсоожо шадаагүй һаа, мүнөө бүришье шадахагүй. Дэлхэйн арадууд танай амжалтануудые өөһэдынгөө шэнгеэр халуун зүрхэнһөө тоолохо ёһотой, юуб гэхэдэ, танай революци бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада хэгдэһэн байна. Энээн тушаа империалистнуудай шашалдаан шухала бэшэ, тэдэнэй хардалга, гүрдэлгэ удха шанартай бэшэ. Энэ хардалгань юунтэй сэнтэй юм гэжэ бидэнэр һайса мэдэнэбди. Бидэнэр тушаашье тэдэнэр худал хуурмаг үгэ ехээр дэлгээгээ. Теэд энэнь шухала бэшэ. Тэдэнэй бүхы худал хуурмаг үгэнүүдынь бодото байдалаар элишэлэгдэн бурушаагдана. Би энээндэ хододоо этигэдэгби.

Би энээндэ ходо этигэдэг байгааб, энэ этигэл найдабаримни совет арадтай танилсаһан сагһаа хойшо улам бэхижээ.

Хүн түрэлтэн өөрынгөө илалта түгэс харгыгаар дабшаха, этигэл найдабаритай байха, хүгжэжэ байһан түрүү хүсэнүүд хархис байдалые дабаха гэжэ, эб найрамдалай хүсэнүүд дайн сэрэгые хүсэдэг хархис хүсэнүүдые дабан илаха гэжэ этигэн найдаха эшэ үндэһэн хүн түрэлтэндэ бии. Советскэ Союзай амжалтанууд бусад арадуудта, жэшээлхэдэ, манай арад шэнги мүнөөдэр империалистнуудай зүгһөө үгэсэлгэ, добтолго үзэжэ байһан арадуудта илалта түгэсөөр урагшаа дабшахадань туһалха байна.

Бидэнэр Лениниие агуу ехээр хүндэлдэг гээшэбди. Тиибэшье тэрэнэй арад зоноор хэгдэһэн бүхы юумые харахадаа, Советскэ Союзтай танилсахадаа, Ленинэй образ асари ехээр урган манай нюдэндэ харагдаба, бидэндэ Ленин бү[illegible] харагдаба.

Совет хүнүү[illegible] өөрынгөө һана[illegible] хыем зүбшөөрх[illegible] легациин нэгэ г[illegible] хамни. Тэрэнэй[illegible] һурахадамни та[illegible] саа — энэ асар[illegible]

Нүхэр Хрущ[illegible] революциин ил[illegible] жэ байһанаа м[illegible] бидэнэршье эти[illegible]

Манай арад[illegible] этигэнэбди, юу[illegible] ла шухала хэра[illegible] сэл бии: манай[illegible] но, патриотичес[illegible] Советскэ Союз[illegible] циалис лагери[illegible] бүхы дэлхэйн[illegible] ционно һанала[illegible] лизмын, колон[illegible] мүлжэлгые бэе[illegible] арадуудай һана[illegible] лоно.

Совет хүнүү[illegible] низм тухай ман[illegible] дэг үгэнүүдээр[illegible] набди: Бидэнэр[illegible]

Хүн түрэлт[illegible] лизмын, коммун[illegible] шэ. Эндэ, Улаа[illegible] Хрущевой хэлэ[illegible] хэтэ газар дээр[illegible] эхилһэн энэ та[illegible] хүндэлжэ [illegible] хизааргүй ехэ[illegible] хиһээ ехэ омог[illegible] намда зүбшөөгы[illegible]

Омог баяр[illegible] ингэжэ хэлэх[illegible] Лениндэ алдар[illegible]

Пролетарска[illegible] мандаха болтог[illegible]

Кубын, совет[illegible] хи хани бариса[illegible]

Советскэ Со[illegible]

Эхэ орон гү[illegible]

Бидэнэр ила[illegible]

Кастрын үгэ ү[illegible] шалгаар нэгэнт[illegible]

«Июлиин [illegible] хүгжэм зэдэлэ[illegible]

Митинг дүүр[illegible] рэхи энэ уул[illegible] Кубын, совет ар[illegible] гээшэ, манай ор[illegible] рын ерэһэн уша[illegible] гэй хани бариса[illegible] газар дэлхэй да[illegible] тоохо хэрэгтэ[illegible] лохо гэжэ туй[illegible] энэ уулзалга х[illegible]

Т. Стр[illegible]
Б. Лу[illegible]
П. Рог[illegible]
С. Ши[illegible]
(ТАС[illegible])

Редактор [illegible]

Манай адрес, теле[illegible]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. [illegible]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. [illegible] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной [illegible] —24-74, сельского хозяйства—47-59, совет[illegible] и культуры, литературы и искусства—34-05 [illegible] транспорта, информации—35-14, писем и ра[illegible] отдел переводов и корректорская—35-95, бу[illegible]
Для междугородных переговоров—16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министе[illegible] Бурятской АССР.
Н00412.